Ժ. ՏԱՐԻ 2852 | ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 30 ՀՐՈՏԻՑ 4385 | 5 ՕԳՈՍՏՈՍ 1893 | 4 ՍԵՖԷՐ 1311 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դանեկան առաջ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	ժամն	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընծիր բուղքի վրայ [illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց բոքստարի [illegible]		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած [illegible] այլ գրութիւն [illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5/17 ՕԳՈՍՏ. 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԵՐ ԿԱՐԾԻՔԸ (*)

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մէջ ի սկզբանէ անտի ընդունուած սկզբունք է աշխարհական տարրին մասնակցութիւնն եկեղեցւոյ վարչութեան։ Բնական է որ եկեղեցական հաստատութեան մը մէջ եկեղեցական տարրին պաշտօնն և ազդեցութիւնն առաւելակշիռ գտնուին։ Մեր մէջ ևս այսպէս է, որքան ալ ժողովրդական համարինք մեր եկեղեցական դրութիւն։ Թաղի մը եկեղեցւոյն մէջ՝ ինչ որ ըլլան օրէնք և սովորոյթք՝ եկեղեցականք ի բնէ գերակշիռ են։ Քահանայից ձեռքն է եկեղեցին՝ իւր ամեն ծէսերով ու խորհուրդներով։ Քարոզչին ձեռքն է բեմը։ Պատրիարքարանի Օրէնքն այս վիճակը չէ փոխած․ զի չէր կրնար փոխել․ և ջանադիր եղած է միայն սահմանելու, նուիրագործելու և կանոնադրելու աշխարհականաց մասնակցութիւնը Թաղին եկեղեցւոյն և յարակից հաստատութեանց մատակարարութեան։ Պատրիարքարանի օրէնքը՝ կազմակերպելով Թաղական Խորհուրդը՝ չափը կը ցուցնէ աշխարհականաց մասնակցութեան եկեղեցւոյ վարչութեան մէջ։ Եկեղեցւոյ մէջ գործող եկեղեցական տարրին քովիկը՝ խորհրդարանին մէջ բազմեալ այս Թաղական Խորհուրդ կ'ամբողջացնէ եկեղեցւոյ Ուխտը, բերելով աշխարհականաց մասնակցութիւնն ի բարւոք տնօրէնութիւն եկեղեցւոյ գործոց վարչութեան։ Հոգեւոր և բարոյական համերաշխութիւնն ասով կ'ամբողջանայ։

Եթէ ընդունուի թէ եկեղեցականք Թաղական Խորհրդոյ ևս կրնան անդամակցիլ, այս համերաշխ դրութիւն կը քայքայի․ զի այն ատեն բնական է որ Թաղական Խորհրդոյ մէջ ևս առաւելակշիռ դերն անցնի եկեղեցական տարրին։ Եւ իրօք, եթէ անգամ մը հաստատուի թէ քարոզիչ հայր սուրբը կամ սրբազանը կրնայ թաղական ընտրուիլ, անհրաժեշտ է որ ամեն թաղի մէջ քարոզիչն ընտրուի ատենապետ թաղական խորհրդոյ․ զի ո՞ր թաղի ժողովուրդը կ'ուզէ վայրապար դժգոհութիւն ցուցնել իւր քարոզչին դէմ որ իւր ուզած մարդն է, կամ յարգանաց պակասութեան մէջ գտնուիլ, ընտրելութենէ զրկելով զնա։ Ընտրուելէն ետքն, ո՞ր թաղական կը համարձակի զլանալ հայր սուրբին կամ սրբազանին՝ ատենապետութեան աթոռ։ Ըսել է՝ կամ քարոզչին և թաղեցւոյն մէջ վէճ պէտք է ծագի, կա՛մ պէտք է որ քարոզիչն անպատճառ թաղական խորհրդոյ ատենապետ ըլլալ։ Բայց քանի որ քարոզիչն արդէն իւր բնական դերին մէջ կրնար մնալ իբրեւ նախագահ նոյն մարմնոյ, ի՞նչ հարկ զինք ատենապետ ընտրելու, և Թաղին մէջ են շնորհքով ճանչուած պատուաւոր թաղեցիներն՝ ո՛վ որ ըլլան՝ գործունէութեան օրինաւոր բաժինէ և գրգիռէ մը զրկելու։

* *

Գալով քահանաներուն, գիտենք թէ անոնք ո՛րքան ճշդապահ են իրենց իրաւունքները պահանջելու և ապահովելու։ Եթէ թաղական ընտրուելու իրաւունքն ևս անոնց տրուի, հաւաստի կրնանք ըլլալ թէ աշխարհականներէն հազարապատիկ աւելի հոգածու պիտի ըլլան իրենց նորստաց իրաւունքը լիուլի վայելելու․ զի քահանայք աշխարհականներէն աւելի ժամանակ ունին թաղային գործերու խառնուելու, և քահանայք աշխարհականներէն աւելի շահ ունին ձայն ունենալու թաղական դրամոց գործածութեան մասին։ Հետեւապէս, քահանայք, ամեն ընտրութեան մէջ, ի վեր և ի վայր պիտի գան աշխարհական ընտրելիներուն դէմ, կամ նոյն իսկ իրարու դէմ, և շնորհիւ իրենց բացառիկ ազդեցութեան, անշուշտ մէկէ աւելի աթոռ պիտի կորզեն Թաղական Խորհրդոց մէջ։ Այնպէս որ, անգամ մը եկեղեցական տարրը թաղականութեան մէջ մտցնելէն ետեւ, ծայրը չի գար։ Արդի համերաշխութիւնը կուսակցութեան և հակառակութեան կը փոխուի, և աշխարհական տարրին մասնակցութիւնն ալ, ազդեցութիւնն ալ, քիչ քիչ կը վտարի կը ջնջուի թաղային մատակարարութեան մէջէն։ Արդ, այնպիսի վիճակ մը հիմնովին հակառակ է Պատրիարքարանի Օրէնքին, որով ազգային կեդրոնական, թաղական եւ դպրոցական տուրքերը վճարողներն այն գումարներու գործածման նկատմամբ առաւելակշիռ ձայն պէտք է ունենան, և Թաղական Խորհրդոյ պաշտօնն ալ աստուածաբանական կամ ծիսական չէ, այլ զուտ մատակարարական։ Դպրոցին ուղղութեան մասին եկեղեցական հմտութենէ, կարողութենէ և բարեյօժարութենէ կարելի է օգուտ քաղել, քանի որ թաղին քարոզիչն և Թաղական Խորհրդոյ նախագահը սովորաբար նաեւ կրօնագիտութեան ուսուցիչն և հոգեւոր տեսուչն է դպրոցին, քանի որ աւագերէցը պաշտօնական տնօրէնն է դպրոցին, և քանի որ ուսեալ քահանաներ՝ ուր որ գտնուին՝ կրնան Հոգաբարձութեան անդամ նշանակուիլ։

* *

Եւ ո՞վ կ'ըսէ թէ Թաղական Խորհուրդն աշխարհականներէ եւեթ բաղկանալուն պատճառաւ՝ թաղին եկեղեցին կամ եկեղեցականութիւնը կը տուժէ։ Ո՞ր թաղն իւր սիրած քարոզչին ամսական մը չի տար։ Ո՞ր թաղին մէջ սիրուած քահանայք անօթի կը մնան։ Քարոզչին ալ, քահանաներուն ալ, ապրուստի միջոցներն ըստ մեծի մասին որոշեալ բաներ են, և կը տրուին՝ թաղին և թաղեցիներուն կարողութեան համեմատ։ Եթէ այս եկեղեցականք իրենց նիւթական վիճակը բարելաւելու նպատակաւ է որ Թաղական Խորհրդոց մէջ մտնել կ'ուզեն՝ ճիշդ ա՛յդ պատճառաւ պէտք է մերժուի իրենց թեկնածութիւն․ զի ընդհանուր սկզբունք է որ սնտուկէ մը դրամ սպասող պաշտօնեայք նոյն սնտուկին մատակարարները պէտք չէ ըլլան․ ապա թէ ոչ զեղծմանց դուռը կռնակի վրայ բաց կը թողուի։ Բայց եթէ եկեղեցւոյ բարեկարգութեան և պայծառութեան հոգածութիւնն է որ եկեղեցականները կը մղէ Թաղական Խորհրդոյ մէջ մտնելու, մինչ աշխարհականք այս մասին եկեղեցականներէն նուա՞զ հոգածութիւն ցուցած են մինչեւ հիմա։ Դպրոցին պէտքերն հոգացող ո՞ր թաղ անշուք և անխնամ կը թողու իւր եկեղեցին․ կամ արդէն ո՞ր մեծ, ո՞ր պզտիկ թաղի մէջ, եկեղեցին նուազ փառաւոր է ներքուստ և արտաքուստ քան դպրոցն։ Ահա՛ ամենէն աղքատ թաղերէ մին, Խասգիւղ, իւր դպրոցին կարօտած նստարանները նորոգել միտքէն անգամ չէր անցուներ տակաւին, երբ նստարաններով, կապերտներով ու խսիրներով ծածկեց զարդարեց իւր եկեղեցին։ Ո՞վ ըրաւ այս բաներ։ Եկեղեցակա՞նք ըրին։ Աշխարհականները չէ՞ին որ դրամ հաւաքեցին․ աշխարհականները չէ՞ին որ շինել տուին ամեն բան։ Եւ Խասգիւղի պատմութիւնն այս մասին ամեն թաղի պատմութիւնն է․ և բնական է որ այնպէս ըլլայ՝ զի թէեւ ամեն հայր իւր զաւակները դպրոց կը ղրկէ, բայց ինքն շատ աւելի կ'այցելէ եկեղեցւոյն քան դպրոցին, շատ աւելի հոգածու կ'ըլլայ եկեղեցւոյն պայծառութեան քան դպրոցին։ Ասիկա մեր աւանդական և իմացական վիճակին բնական բերմունքն է։ Ապա ուրեմն, անտեղի է կարծել թէ Թաղական Խորհրդոց մէջ աշխարհականներ եւեթ գտնուելով՝ եկեղեցւոյն անիրաւութիւն կ'ըլլայ։

Կամ արդեօք թաղին աղքատաց և հիւանդաց խնամածութեան խնդիրն է որ օգտակար կը ցուցնէ եկեղեցականաց անդամակցութիւնը Թաղական Խորհրդոյ մէջ։ Բայց հոս ալ մինչ աշխարհականք եկեղեցականներէ նուա՞զ հոգածու գտնուած են, կամ եկեղեցականք, ո՛ և իցէ թաղի կամ ո՛ և իցէ ատենի մէջ, աշխարհականներէ՞ն աւելի գթութիւն, առատաձեռնութիւն, աղքատասիրութիւն ցուցած են։ Այսչափ բարեգործական հաստատութիւններ, հիւանդանոցներ, աղքատանոցներ, աղքատախնամ ընկերութիւններ որ ունինք, որո՞ց նախաձեռնութեամբ, որո՞ց բարերարութեամբ հիմնուած են, կամ որո՞ց նուէրներով, որո՞ց մատակարարութեամբ կը պահուին։ Եւ որպէս զի եկեղեցականք, իբրեւ հոգեւոր հայրեր ժողովրդեան, իրենց պարտականութեան բաժինը կատարեն այս մասին, հարկ անհրաժե՞շտ է մինչ որ Թաղական Խորհրդոյ ատենապետութիւնն և անդամութեան մեծագոյն մասն իրենց յանձնուի։ Մեք կը ճանչենք բարեխնամ քարոզիչներ և պաշտօնական քահանաներ որք աղքատաց, որբևայրեաց և հիւանդաց օգնութեան հասնելու համար ամենևին իրենց միտքէն չեն անցուցած սպասել որ Թաղական Խորհրդոյ անդամ ընտրուին։

Կ'առարկուի թէ Օրէնքին մէջ չկայ տրամադրութիւն որ արգիլէ եկեղեցականաց անդամակցութիւնը Թաղական Խորհրդոյ։ Բայց մինչ առ ոչի՞նչ կը դրուի այսչափ տարիներու միօրինակ սովորոյթն, որուն համեմատ երբեք եկեղեցականք անդամակցած չեն Թաղ. Խորհրդոյ։ Ի՞նչ լաւ բացատրութիւն Օրէնքին՝ քան միօրինակ և անխափան սովորոյթն։ Այն Օրէնքն հաստատողներն իրենք ընտրողներն և կազմակերպիչներն եղան նաեւ առաջին Թաղական Խորհուրդներուն։ Եթէ եկեղեցականութիւնն ևս կրնար անդամակցիլ, ինչո՞ւ համար գէթ մէ՛կ անգամ օրինակը չտուին՝ ի հրահանգութիւն իրենց յաջորդներուն։

* *

Բայց թողո՛ւնք այս օրինական բծախնդրութիւններ, և խնդիրը վերէն դիտենք։ Քարոզիչը շնորհքո՞վ եկեղեցական մ'է թէ ոչ։ Իւր հմտութեամբ ու կարողութեամբ յարգանք և իւր ուղղամտութեամբ ու պարկեշտութեամբ վստահութիւն կը ներշնչէ՞ թէ ոչ։ Եթէ այո՛, ուրեմն կ'ըսենք թէ այնպիսի քարոզչի մը նախագահութեան բնական պաշտօնն իրեն կը բաւէ՝ իւր ձայնն և ազդեցութիւնն զգալի ընելու համար թաղին գործոց բարւոք տնօրէնութեան վրայ։ Այնպիսի պատուական եկեղեցականի մը գործունէութեան չափը չաւելնար՝ քուէտուփին մէջ թղթի կտոր մը նետել կարենալու իշխանութեամբ։ Կուսակցութիւններէ վեր իւր հայրական հովանաւորութեան պատկառելի դիրքն այն չնչին քուէթղթէն հազարապատիկ աւելի կ'արժէ այնպիսւոյն համար։ Բայց եթէ, Աստուած մի՛ արասցէ, քարոզիչն ո՛չ այնպիսի յարգանք, ո՛չ այնքան վստահութիւն ներշնչող անձ մ'է, թաղեցիք ի՞նչ պիտի շահին թաղական ընտրելով զինք, և թաղային մատակարարութիւնն ամբողջովին անոր ձեռքն յանձնելով, կամ հակառակ պարագային՝ անձնական և կուսակցական վէճեր յառաջ բերելով թաղին մէջ։

Ի վերջոյ, պէտք է ըսենք թէ այն ամեն օրինական և բարոյական նկատումներ որք կարելի կամ փափաքելի չեն ընծայեր քարոզչին թաղականութիւնը՝ պատճառ չեն սակայն որ քարոզիչն անտարբեր ըլլայ թաղին բարօրութեան, եկեղեցւոյ պայծառութեան, դպրոցին յառաջդիմութեան, ելեւմտից բարւոք տնտեսութեան, աղքատաց ու հիւանդաց չուառափոյթ խնամածութեան։ Թաղին հոգեւոր հայրն է քարոզիչն։ Ինքզինք այնպէս պէտք է նկատէ և թաղականներն ալ այնպէս պէտք է նկատեն զինք։ Նա բնական նախագահ է Թաղական Խորհրդոյ, և թէ՛ ինք թէ թաղականք պէտք է լրջօրէն ընդունին այսպիսի բարձր պաշտօնի մը իրաւունքներն ու պարտաւորութիւնները։ Մնաց որ, ո՛չ մէկ խելացի թաղականութիւն ինքզինք կը զրկէ այնքան կարող և ազդեցիկ սատարի մը ազդեցութենէն որպիսի է պարկեշտ, փորձառու, ուսեալ և զարգացեալ քարոզիչ Հայր մը, որ չէ թէ փոքրիկ թաղի մը, այլ թերեւս շատերուն ալ համարումը կը վայելէ։

Բ. Ք.

(*)․ —Երեկի Խմբագրականաւ առաջարկեալ այս խնդրոյն վրայ․ «Քարոզիչք և ընդհանրապէս քահանայք կրնա՞ն Թաղական Խորհրդոյ անդամ ընտրուիլ»։

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ներքին գործոց նախարար Պ. Տիւբիւի իւր գաւառէն մէկ ամիս «արձակուրդով հեռանալու» հրաման ղրկեց առ Պ. Շամնիէ, Վառի գաւառապետին, որ ջերմեռանդօրէն կ'աշխատէր Պ. Քլէմանսոյի ընտրութիւնն յաջողցնելու։

ՌԸՎԻՒ ՏԷ ՏԷՕ ՄՈՆՏ հանրածանօթ հանդէսին տնօրէնութենէն Պ. Պիւլոզի հրաժարականն ընդունուեցաւ, հաստատուած ըլլալով թէ չուայտ կենցաղավարութեամբ և ամուսնական անհաւատարմութեամբ իւր հարստութեան մեծագոյն մասը փճացուցած է։

Ի ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ. —Թուրինոյի արքայական թատրոնին մէջ գեղեցիկ թատերանուագ մը ներկայացնող Ալֆրէտ Քայլ երգահանը զարմանալի խնդիր մ'ունեցաւ այս օրերս։ Թատրոնին գերասանք, երգիչք, Տնօրէնութիւնն և իւր բարեկամք իրեն ի մէջ այլոց նուիրած էին ոսկեզօծ արծաթէ երկու գեղեցիկ պսակներ, զորս Լիսպոն իւր հայրենիքը ղրկեց։ Ինքն ևս հոն հասնելուն, եռանդնալից ընդունելութիւն գտաւ իւր երաժշտական տաղանդին վրայ սքանչացողներէ։ Բայց մաքսատունը պաղ ջուր լեցուց այս առք յոյզերուն վրայ։ Պսակները վաճառք համարելով, քիլօկրամին 80 Փր. մաքս պահանջեց, և ամբողջին համար, 1,500 Փր։ Նուագայօրգաւը չտուաւ։ Լրագիրք զինք պաշտպանեցին։ Դատ բացուեցաւ, և գիտէ՞ք ինչ ելք ունեցաւ։ — Արգիլուած պսակներն աճուրդով ծախուեցան, և մաքսերը վճարեցան։ Ասով Փորթուկէզք անգամ մ'ևս ապացուցին թէ զուարճալիքէ համ առնող ժողովուրդ մ'են։

ՀՆՏԱԽՏ․— Թէեւ անցեալ տարւոյ ահաբեկումը չի տիրեր Եւրոպիոյ մէջ, բայց լրջօրէն զգուշութիւնք ի գործ կը դրուին, հնտախտի համաճարակին առաջքն առնելու համար։ Թէ հնտախտի ամենափոքր երկիւղ մը ո՛րչափ աղետաբեր կրնայ ըլլալ տնտեսական տեսակէտով, օրինակն ահա աչքերնուս առջեւ է Իզմիրի մէջ։ Պատուարժան ազգային մը յուլիս 30 թուով կը գրէ մեզ Իզմիրէ թէ «18 օր է որ հնտախտի խնդիր ելաւ, և 18 օր է որ քաղաքը բժշկային անձեռնհասութեան աննպաստ հետեւանքը կը կրէ։ Այս 18 օրուան մէջ հազիւ 20 հոգի մեռած են․ ասոնցմէ երեք հոգի միայն մեռած են հնտախտի նշաններով։ Միւսները կասկածելի են։ Քաղաքին բնակիչներն համոզուած չեն թէ հիւանդութիւն կայ։ Բժիշկները կը պնդեն թէ կայ։ Բժիշկներն հետեւապէս այնքան ժողովրդականութիւն չեն վայելեր հիմա։ Պէտք է յիշէք թէ Իզմիրի գործերուն բուն ատենը հիմա է, և ահա տնտեսական և առողջական կասկածելի վիճակ մը կը տիրէ որոյ ելքը չի գիտցուիր։ Վաճառականն իւր ամբողջ սատակը ցրուելէն զատ, փոխ առած է սեղանաւորներէն․ սեղանաւորներն ալ իրենց դրամագլխէն զատ հարկաւ դուրսէն ալ փոխառութիւններ ըրած են։ Այս փոխ առնուած սակներուն տէրերն հիմա կը պահանջեն։ Սեղանաւորը չունի։ Վաճառականը սեղանաւորէն դարձեալ կ'ուզէ։ Սեղանաւորը պէտք է որ տայ, բայց չունի։ Ահա՛ սոսկալի վիճակ մը որոյ վերջը նիւթական թշուառութիւն է։ Իսկ գիւղային, երբ վաճառականը կործանի, բոլորովին կը կործանի, և այս կողմերու գիւղացիին վիճակը ծանօթ է։

«Ամերիկայէ լուր եկած է ո՛ և է ապրանք չընդունիլ Իզմիրէ։ Ըսել է տեղւոյս վաճառականութիւնը 100էն 40 կը փճանայ։ Եթէ Անգլիա վաղը հիւանդութիւնը պատճառ բռնելով թուզ կամ չամիչ չըլաէ, կամ մեր քաղաքապետութիւն, առողջապահական նախանձախնդրութեամբ, թուզ բանիլն արգիլէ, ահագին տագնապ մը (krach) անխուսափելի կ'ըլլայ Իզմիրի համար։ Ո՛չ այնքան հնտախտն որքան անտեսական կացութիւնն հոգ կը պատճառէ Իզմիրի մէջ։ Իշխանութիւնը կատարելապէս ի գործ կը դնէ զգուշական միջոցները։ Ամեն փողոց ասիտ ֆէնիք և կիր կը թափուի։ Ասիտ ֆէնիքին գինը քանի մը պատիկ աւելցած է և չկայ, և հիմա կ'ըսեն թէ կիրն աւելի ազդեցիկ է։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է 6,000 ոսկւոյ նպաստ մը շնորհել առողջապահական այս արտաքոյ կարգի ծախուց համար։ Անանկ բժիշկներ որք ոսկին գիտակով կը տեսնէին ատեն մը, այսօր գոհացուցիչ ամսական կ'ընդունին՝ հիւանդութեան առաջքն առնելու համար։ Այս օրերս կուսակալը բժիշկներն ի ժողով հրաւիրեց։ 28 բժիշկներէն 22ն ստորագրութեամբ կը յայտարարեն թէ հնտախտ չէ այս։ Վեց յոյն բժիշկներ կը ստորագրեն թէ հնտախտ է։ Եւ խնդիրն հոս կը մնայ իւր գիտական երեւոյթին ներքեւ։ Վաճառականներն ևս այսօր ի խորհրդակցութիւն հրաւիրեալ են։ Կ'ուզեն Փարիզէ մասնագէտ մը հրաւիրել, որպէս զի միկրոբը զննէ և միանգամ ընդ միշտ ըսէ թէ հնտա՞խտ է թէ ոչ։

«Իրաւ, հիւանդութիւն մը կայ, բայց փոխանցիկ չէ, ստամոքսի և որովայնի բորբոքում մը։ Այս հիւանդութիւն աղքատիկ դասուն մէջ կը տեսնուի։ Բարեկեցիկ դասուն բան պատահած չէ։ Քաղաքին օդը՝ բաղդատմամբ եղանակին՝ ընդհակառակն այս տարի աւելի զով է և հասարակ մահերն ալ ուրիշ տարիներէն պակաս են։»

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (6)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՆԱԽԱԲԱՆ

ՕԼԻՈՒԼԻ ԿԻՐՃԵՐԸ

Եւ ահա թէ ի՛նչպէս քանդեց իր խոստումը։

Գիտնալով որ Ժաք ատենախօսի ճշմարիտ տաղանդ ունի, և հասկնալով որ, իթէ լաւ ուղղութիւն ստանայ, պիտի յաջողի թէ՛ փաստաբանութեամբ թէ դատաւորութեամբ հասնիլ բարձր աստիճաններու, Պ. տը Մովիլլէր ոսկեայ նախանձ մը զգաց, և բնաւ փորձ չըրաւ իր հանգուցեալ բարեկամին իղձերը գոհացնելու համար։

Ժաք ամեն ազատութիւն ունեցաւ մտածելու, գործելու, երթալու հոն ուր կը քշէր զինք իր երեւակայութիւնը։

Մինակ, երբ Ժաք նոր գաղափարներ սկսաւ տածել և ժամանակի հոսանքին հետեւեցաւ, Պ. տը Մովիլլէր վռնտեց զայն իր տունէն։

Մնացեալն յայտնի է։

Բայց Ժաք իր կեանքին քսան տարիներն անզգարտ չէր անցուցած երկու մանկամարդ աղջիկներուն հետ։

Մաթիլտ հանդարտ և ցուրտ բնաւորութիւն ունէր։ Չէ թէ իր հօրը պէս կ'ուրանար կամ կ'անգիտանար գեղեցիկն ու խոհականը։ Բայց իր մօրմէն ժառանգած էր կրաւորականութիւն, գրեթէ ինքիր և ուրիշներուն վրայ անվստահութիւն։ Կը պաշտէր իր քոյրը և անոր համար անձնազոհ կ'ըլլար․ բայց իր զգացումները սիրտին մէջ կը պահէր, միշտ մնալով սիրալիր, հանդարտաբարոյ և քաղցր, սանձելով անշուշտ ամեն թափ, ամեն սրտազեղում։

Մառի բոլորովին տարբեր էր․ ամեն միամտութիւններ, ամեն անհիմն ուրախութիւններ և փոքր չարաճճի զայրոյթներ ունեցող աղջիկ մըն էր։ Կը ժպտէր կեանքին, ապագային՝ իբր թէ հանդէսի մը մէջ գտնուէր։ Կը սիրէր խօսիլ, բանալ իր հոգին ամեն հոսանքներու․ ամեն բան հաճոյք էր իրեն համար․ իր շնորհաշուք ողորմածութիւն կը կրկնապատկէր ողորմութեան արժէքը։ Երբ գաւառէն անցնէր, կ'ըսէին․ Ահաւասիկ Օլիուլի արե՛ւը։

Եւ յիրաւի, ուրախութեան, բարութեան և հմայքի ճառագայթում մըն էր։

Քանի՛ քանի՛ անգամներ, Ժաքին հետ վազելով մարգագետիններուն և ձիթաստանի անտառներուն մէջէն, յափշտակութով ականջ տուած էր թռչուններու ձայնին, որք կ'երգէին իրենց ուրախութեան դայլայլը։ Այն ատեն կը բռնէր Ժաքի ձեռքէն և կ'ըսէր․

—Ամեն բան գեղեցի՛կ է, ամեն բան բարի՛ է։

Սէրը վրայ հասաւ։ Պ. տը Մովիլլէրի տեղ ուրիշ մէկը պիտի նախատեսէր զայն։ Ինք բան մը չտեսաւ։ Վռնտեց իր բարերարին զաւակը, ինչպէս պիտի ընէր ծառայ մը։ Մառի ուզեց պաշտպան կանգնիլ, Պ. տը Մովիլլէր կեցուց զայն մէկ խօսքով։ Կ'ուզէ՞ր, այսչափը բաւելու էր։

Այս անբանաւոր խստութիւններ ըմբոստում առաջ բերին։ Մառի հնազանդիլ կեղծեց։ Եւ կրած սեղմումն աւելի եւս սաստկացուց զգացումը որ կը ծլէր և զոր տակաւին կ'անգիտանար։

Քոյրն հասկցաւ, բայց շատ ուշ։ Մաթիլտ կրնա՞ր նախատեսել սխալը, ինքն ալ չգիտնալով թէ ի՛նչ է սէրը․․․։

Օր մը, Մառի խոստովանեցաւ անոր թէ կը սիրէր Ժաքը, և թէ կը սիրուէր անկից։ Չէր զղջար։ Ժաք ա՛յնքան բարի, ա՛յնքան պարկեշտ, ա՛նքան սիրուն էր։ Ինչո՞ւ չպիտի սիրէր զայն։ Ստոյգ էր որ ամուսնութիւնը տեղի պիտի ունենար։ Կը բաւէր որ Պ. տը Մովիլլէր հաշտուէր անոր հետ։ Եւ ժամանակը կ'անցնէր․ և Ժաք, խօլապէս սիրահար, չէր զգար որ իր կորուստին կը դիմէր։ Իր գաղափարներուն, իր համոզումներուն փարած էր․ համոզուած էր մօտալուտ յաղթանակի մասին։ Ամեն բան գեղեցիկ, լուսայեղց, ճառագայթարձակ կ'երեւար։

Զարթնումը եկաւ․․․։

Ժաք ձերբակալուած էր, Մառի մայր պիտի ըլլար։

Պ. տը Մովիլլէր անողոք էր։ Քոմթպէլ մարքիզին զաւակը թշնամի մըն էր։ Կանխաւ դատապարտուած էր ան։

Մաթիլտի անձնուիրութիւնն սքանչելի եղաւ։ Քաջութիւն ունեցաւ ճշմարտութիւնն երթալ խոստովանելու պառաւ ազգականուհիի մը որ էքս կը բնակէր, պաղատելով որ օգնէ իրեն յանցաւոր աղջիկը փրկելու։ Տիկ. տը Սօրլի—այս էր անունը—հաւանեցաւ և հնարքով մը Մառի կրցաւ անոր տունն երթալ անցունել իր յղութեան վերջին ամիսները։

Պ. տը Մովիլլէր արդարեւ ուրիշ հոգեր ունէր իր գլուխը։

Յետոյ յանկարծ Մառի իմացած էր Ժաքի դէմ ուղղուած հարցաքննութեան մտահոգիչ դարձուածքները։ Մինչեւ այն ատեն վստահութիւն ունեցած էր։ Պ. տը Մովիլլէր այդ աստիճան չէր կրնար անգթանալ մնալ․ մարքիզին զաւակը նուիրական ըլլալու էր իրեն։

Հէ՛ք աղջիկ, որ չէր հաւատար չարին և որ ինքզինքն ի կորուստ մատնած էր երազողներու անխոհեմութեամբը։

Վերջապէս, միտքը լուսաւորուեցաւ։ Սոսկալի տեսիլք մը երեւցաւ իր աչուըներուն․․․ Դատարանը, դատապարտութիւնը, կառափնա՛տը։

Այն ատեն, սոսկումէ խելայեղ, ինքզինքն ազատելով տիկին տը Սօրլիի բազուկներէն, որ ի զուր կը ջանար վար դնել զայն, բռօշը քով դարձած էր, գոչելով․

—Ազատէ՛ մեզի։

Եւ հիմակ, այն քստմնելի գիշերն յոյսում դատավճիռը կ'արձակուէր Պ. տը Մովիլլէրի բերնէն, հէք աղջիկն հոս, այս խրճիթին մէջն էր, իր ցաւոց անկողնին վրայ ուժասպառ տարածուած, կիսովին խելայեղ, սպասելով իր քրոջ, որ Թուլոն գացած էր՝ դատին ելքն իմանալու համար․․․ Իր քոյրը, որ ամեն բան գիտէր և որ ետ չէր դառնար․․․։

Զինք դարմանող կինն իր ստնտուն էր։

Գիտենք անոր անունը, Պերթրատ։

Խեղճ կինը կուլար անոր վրայ զոր տակաւին իր աղջիկը կ'անուանէր, ինչպէս երբ կը սնուցանէր զայն իր կաթովը․․․։

Կը նայէր անոր տժգոյն դէմքին, արցունքէ և վիշտէ փորուած աչուըներուն, և մեքենաբար կ'օրօրէր փոքր մանուկը որ կը քնանար իր օրօրոցին մէջ։

Յետոյ, շատ գիշերներէ ի վեր կը հսկէր, վաստակաբեկ եղած էր․․․։

Մառի առանձին էր մնացած այս լռութեան մէջ, առանձին իր սոսկալի անձկութիւններուն հետ։ Շուրթերն անուն մը կը կրկնէին անդադրում․—Ժա՛ք, Ժա՛ք․․․

Աչուըները չէին բաժնուէր պատէն կախուած փայտէ ժամացոյցէն որուն ճօճանակը կը հնչէր երկաթէ կշիռներուն ետին։

Կէս գիշերը կէս ժամ անցած էր․․․։

Յանկարծ Մառի սարսռաց, և ճիգով մը կիսովին կանգնեցաւ, դաստակներուն կրթնելով։ Պատրա՞նք մըն էր ուրեմն։ Դուրսէն աղմուկ մը լսել կը կարծէր։

Եթէ Մաթիլտն ըլլա՛ր․․․

Ետ կը դառնար։ Ամեն բան վերջացած էր։ Դատապարտո՞ւած էր Ժաք։ Ո՞վ գիտէ։ Գուցէ Պ. տը Մովիլլէր․․․։

—Պէրթրա՛տ, Պէրթրա՛տ, գոչեց։

Ստնտուն ընդոստ արթնցաւ։

—Դուռը․․․ վազէ․․․ շուտ․․․ ո՞վ է․․․

Պէրթրատ փութաց հնազանդիլ․․․ դուռը ճռնչելով դարձաւ իր ժանգոտած ծղխնիներուն վրայ․․․

Եւ երկու աղաղակներ թնդացին․

—Մառի՛։

—Ժա՛ք․․․։

Եւ հէք աղջիկը, ուրախութենէ խելայեղ, կիսանուաղ, ինքզինքը ձգեց այն անձին բազուկներուն մէջ զոր առ յաւէտ կորսուած կը կարծէր․․․։

Ե․

ՄՕՐ ՄԸ ԵՐԴՈՒՄԸ

—Դո՞ւն, Ժաքս, կը կրկնէր Մառի որ կը հեծկլտար։

Երիտասարդը մեղմիւ անդին ըրած էր զայն, և անոր երեսը կը նայէր իր մեծ աչքերով որք անճառ ուրախութեամբ կը ճառագայթէին։

Պառաւ Պերթրատ ծունկերուն վրայ ինկած էր, և շուրթերուն կը տանէր երիտասարդին հագուստը։

Ժաք կը զգար որ աչուըները կ'արցանքոտէին․ չէր կրնար խօսիլ, յուզումն այնքան կը սեղմէր կոկորդը։ Յիրաւի, ահարկու կացութիւն էր այս։

Արդարեւ երիտասարդը կը հասկնար թէ ի՛նչ յոյս, ի՛նչ ապահովութիւն կը տածէր։ Կը տեսնէր զինքը, ուրեմն ընդ միշտ ազատուած կը կարծէր։

Եւ սակայն կորսուած էր անիկա․ երբ լուսնար, պիտի թաւալէր դահիճներու գնտակներուն տակ։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական Խորհուրդը, ատենապետութեամբ Մելիքեան Եղիազար էֆ.ի, իր սովորական նիստը գումարելով երէկ՝ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Քաղաքական ժողովոյ կողմէ կազմուած ելմտացոյցի քննիչ յանձնախումբը ինչ ինչ դիտողութիւններով խորհրդոյն վերադարձուցած ըլլալով Կեդրոնական Սնտուկին 1893—94 և 94—95 տարիներու ելմտացոյցը, Խորհուրդը նոյն դիտողութեանց համաձայն նոր ելմտացոյց մը պատրաստեց և որոշեց ներկայացնել Քաղաքական Ժողովոյ յառաջիկայ նիստին:

Այս առթիւ Խորհուրդը որոշեց Պատրիարքարանի պաշտօնեայներուն հանգստեան թոշակի արկղ մը հաստատութեան առաջարկութիւն մը տանիլ Քաղաքական ժողովին:

2. Բերայի կալուածոց հրաժարեալ Հոգաբարձութիւնն իր մատակարարութեան վերջին հնգամսեայ հաշուեցոյցը և եօթնամեայ պաշտօնավարութեան տեղեկագիրը ղրկած ըլլալով, յետ նկատառման յանձնուեցաւ կեդր. համարակալութեան ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն:

3. Տիվրիկի կալուածներու հոգաբարձութեան պատրաստած ելմտացոյցը ասկէց առաջ Ուսումնական և Տնտեսական խորհուրդներուն կողմէ քննուած և ինչ ինչ դիտողութիւններով ներկայացուած էր Քաղաքական ժողովին. սակայն Քաղաքական ժողովը դիտելով որ նոյն ելմտացոյցին հիմը պէտք է ըլլայ նոյն իսկ վագֆիէն, որ սահմանած է հաստյթներուն գործածութեան նպատակը, յանձնարարած էր Տնտեսական խորհրդին քննել նոյն վագֆիէն և ստուգել թէ վագֆիէն ի՛նչ նպատակներ սահմանած, և իւրաքանչիւրին համար ի՛նչ չափով դրամ յատկացուցած է և ըստ այնմ պատրաստել ելմտացոյցը: Ըստ այսմ Տիվրիկի կալուածներու հոգաբարձութիւնը հրաւիրուած ըլլալով՝ խմբովին ներկայացաւ, իր հետ բերելով վագֆիյէի հօջէթն պատճէնը որու մէջ թերի պարբերութիւններ տեսնուելով յանձնարարուեցաւ յաջորդ նստին բնագիրը ներկայացնել նկատառման, որպէս զի անոր համեմատ պատրաստուի ելմտացոյցը:

4. Իսթիմարաճեան ժառանգորդներուն Գնալը կղզիի սնտուկէն ունեցած պահանջքի խնդրի մասին Տնտեսական խորհրդին ատենապետը Վարդավառի կիրակին Գնալը գացած և Թաղական խորհրդին հետ բանակցութիւն մը ըրած ատեն թէև Թաղ. խորհուրդը խոստացած էր իր և կղզեբնակ երեւելի ազգայիններուն միջեւ խորհրդակցութիւն մը կատարել և արդիւնքը յայտագրել, սակայն այդ յայտագիրը յապաղած և յիշեալ ժառանգորդները թախանձագին խնդիր ըրած ըլլալով՝ խորհուրդը որոշեց գրել Գնալը կղզիի Թաղական խորհրդին փութացնել այդ յայտագիրը:

5. Տնտեսական խորհուրդը Գատը-գիւղի հրկիզելոց ի նպաստ Բերայի մէջ հանգանակեալ 120 ոսկիի գումարը՝ որ Պատրիարքարանի Աւանդի սնտուկը կը գտնուէր, Քաղաքական ժողովին որոշման համեմատ յանձնած էր ելեւմտից տեսուչ Ջօպանեան էֆէնտիի՝ որ անդամ է միանգամայն Գատը-գիւղի հրկիզելոց Մասնախմբին, և յանձնարարած էր յիշեալ էֆէնտիին Տնտեսական խորհրդին կողմէն քննել թէ պատրիարքական ժապաւինեալ տումարով յանուն հրկիզելոց որքա՞ն գումար հանգանակուած է և որո՞ւ քով կը գտնուի, և թէ ցարդ որո՞ց բաշխուած և ասկէ ետքը ո՞րոց պիտի բաշխուի, և այսպէսով բաշխման ցուցակը և հաշիւը ներկայացնել խորհրդին, յանձնելով միանգամայն նոյն 120 ոսկին հրկիզելոց Մասնախմբին:

Խորհուրդը տեղեկանալով որ նոյն ժապաւինեալ տոմարով հանգանակուած գումարէն՝ հրկիզելոց մասնախումբը զանազան անձանց ու հաստատութեանց վճարումներ ըրած և այսպէս գրկանք մը եղած է հրկիզեալներուն, որոշեց թէև բացատրութիւն առնել այդ մասին հրկիզելոց Մասնախմբէն, սակայն այդ պահուն Մինասեան էֆ. Շիրինեան Մասնախմբին կողմէ ներկայանալով յայտնեց թէ այդպիսի վճարում մը եղած չէ և Մասնախմբի ատենապետը իր անձնական պատասխանատուութեան տակ փոխատուութիւններ կատարած է այդ անձերուն և խոստացաւ բաշխման ցուցակն ու հաշիւը ղրկել բաշխումը կատարուելէ անմիջապէս ետքը:

Խորհուրդը բաւական համարելով Շիրինեան էֆէնտիի այս տեղեկութիւնը, յանձնարարեց Ջօպանեան էֆէնտիին յանձնել նոյն գումարը հրկիզելոց Մասնախմբին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այս կիրակի ցորեկ Սամաթիոյ ազգայինները պատեհութիւն պիտի ունենան վայելելու երկու եղական հեղինակներու թատերական գործերը. Դուրեանի Թըքուհին ու Գարեգին Ռշտունիի Վէպ—կէս պորտ ժառանգ ծնուած սնտուկը: Այս հայերէն ներկայացման չահեկանութիւնը կրկնապէս գգալի պիտի ըլլայ Սամաթիոյ ազգայիններուն՝ հարկ եղած ընդունելութիւնն ընելու անոր. հայ դերասանուհիներու յաջող և արդիւնաւոր ներկայացուցիչներէ մին՝ Տիկին Ա. Պիննեմէճեան՝ առաջին անգամ ըլլալով կը համարձակի դիմել թատերասէր հասարակութեան՝ իր բազմամեայ աշխատանքին գոյգն մէկ վարձքն ընդունելու համար: Այս քաջալերանքը զլանալու չէ իրեն. Ներկայացման կատարեալ յաջողութիւնը կանխաւ երաշխաւորուած կրնայ համարուիլ նաև այնու որ դերակատարները՝ Մնակեան, Պիննեմէճեան, Ալիքսանեան, Զափրաստճեան, Պենկլեան, Պալթազարեան, Սիսակ, Հօլաս, Եալթզճեան ծանօթ անունները կը կրեն:

Գիներն ալ չափաւոր են. օթեակ Ա. կարգ 50 ղրշ. Բ. կարգ 40 ղրշ. Նստարան 10—անթիւ 5 ղրշ: Օթեակի մուտք չիկայ: Տոմսակները կը ծախուին ներկայացման օրը առտուընէ սկսեալ Թատրոնի կէշէն:

Մէչտուտճեան վարժարանի ամավերջի հարցաքննութիւնք, որք տեղի ունեցան անցեալ Դշ. օրէն սկսեալ, ի ներկայութեան ծնողաց և բազմաթիւ հրաւիրելոց, երէկ աւարտեցան:

Մրցանակաց և վկայականաց բաշխման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի օր, ժամը 6ին:

ԼԵՒՈՆ ՊԷՑ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

Բաքիւէն առնուած հեռագրէ մը ցաւօք կը տեղեկանանք թէ Վեհ. Նուպար փաշայի փեսան՝ Լեւոն պէյ Գափամաճեան, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռեր է այս երեքշաբթի օր:

Հանգուցեալը տակաւին երիտասարդ էր, հազիւ երեսուներեօթ տարեկան, և երեք տարի առաջ մեկնած էր մայրաքաղաքէս ի Փրանսա, իր անձը դարմանելու համար:

Ընկերական բարձր ձիրքերով օժտուած, ազնուատոհմ ու բարեկիրթ անձնաւորութիւն մըն էր Լեւոն պէյ, որուն վաղահաս մահը գառնութեամբ կը լնու իր գերդաստանն ու բոլոր զինքը ճանչցողները:

Զարդարեան Դպրատունը հրատարակած է Յուլիս ամսուան մէջ լոյս տեսած բոլոր հայ հրատարակութեանց, ինչպէս և հայ լրագրաց ու հանդէսներուն մէջ երեւցած գլխաւոր յօդուածներուն ցուցակը:

Այս զրացուցակը պիտի հրատարակուի ամէն ամսոյ սկիզբը:

Ներքին լուրեր

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Նախնական դատարանին Նօտար (Մուգաւէլէթ Եազըճըսը) կարգուած է Յուսուֆ պէյ, նախկին Հիջանուպրա Իրաւագիտական վարժարանին և օգնական առաջին քարտուղարի ընդհանուր դատախազութեան գլուանի նախնական դատարանին Կ. Պոլսոյ:

ՓԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ.—Յառաջիկայ շաբաթ օր Պարսից Վեհ. Նասրէտտին Շահի ծննդեան տարեդարձն ըլլալով դեսպան Խանատոլլա խան պիտի ընդունի պարսկական պաշտօնատունեան երեւելեաց շնորհաւորութիւններն և ի բնիկ ալ հացկերոյթ մը պիտի տայ:

ՅՈՒՆԱՑ ՎԵՀ. Օլկա թագուհին իր որդւոյն՝ Նիքոլա իշխանին և աղջկանը՝ Մարիա իշխանուհւոյն հետ յառաջիկայ երեքշաբթի օր մարտնաւոլ մը Պիրէօսէն ճամբայ պիտի ելնէ Օտեսա երթալու համար: Հելլենական դեսպանատան խնդրանօք, կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ մարտանաւին նեղուցներէն անցնիլը:

ՍԵՆԱՅԻ վարժարանն, ինչպէս յայտնի է, կայս. Իրատէով միացաւ անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան: Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Կ. Պոլսոյ արուեստահանդէսին յատուկ տաղաւարութեան վերաբերեալ ամեն նիւթ այդ վարժարանին մէջ պատրաստուի:

Կ. ՊՈԼԻՍ—ՍԵԼԱՆԻԿԻ երկաթուղւոյ միացեալ գծերու ընկերութեան մէկ խնդրագրոյն վրայ, Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է որ նոյն ընկերութեան յատուկ բաժնետոմսերը, պարտատոմսերն և մնացորդի վերաբերեալ գրութիւնք դրոշմի տուրքէ ազատ ըլլան, որովհետեւ այդ արտօնութիւն տրուած է նաև միւս ընկերութեանց. ընկերութիւնը ընդունած է Հանրային Պարտուց վարչութեան այն առաջարկն որ կը վերաբերի շահը ապահովելու փոխարէն թողուած տասանորդի տուրքը գանձման իրաւունքին, ընկերութիւնը հազար երկու հարիւր ոսկի նուիրած է ի նպաստ Համազգային Անկելանոցին:

Այս որոշում վաւերացած է կայս. Իրատէով և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին կողմէ հաղորդուած է հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան որ իւր կողմէ հարկ եղած ցեկոյցն ըրած է ընկերութեան:

ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՅ Ցունաց Պատրիարքական փոխանորդը՝ Պատրիարք Տ. Երասիմոսի հեռագրական մէկ հրամանին վրայ նախընթաց օր կայս. պալատ գնաց և առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի ներկայանալով Երուսաղիմայ Պատրիարք Տ. Երասիմոսի շնորհեալ առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշանին առթիւ՝ թէ Պատրիարքին և թէ բոլոր կղերականաց երախտագիտական ու հաւատարմական զգացմանց հաւաստին մատոյց:

Երուսաղիմայ Պատրիարքական փոխանորդն յետոյ Բ. Դուռն երթալով այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և դատական ու կրօնական գործոց Վսեմ. Նախարարին և շնորհակալութիւն մատոյց:

ԻԶՄԻՐԻՆ կը հեռագրեն մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութեան, թէ երկուշաբթի իրիկուընէ մինչեւ երեքշաբթի իրիկուն՝ քաղաքին մէջ 7 դէպք պատահեր է որոց 5ը մահցաւ: Նախորդ բռնուածներէն ալ մեռեր են 2 հոգի: Այդ ժամանակամիջոցին՝ սովորական մահերու թիւն էր 6:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց վարչութեան յուլիս ամսուան հասոյթք 112,639 ոսկի եղած են: Նախորդ տարւոյ միեւնոյն ամսուան հասութից գումարն էր 109,903 ոսկի:

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Նորակազմ ընկերութեան Պրուսայի մասնաճիւղը վերջին երեք շաբաթներու միջոցին 13,900 ոսկի արժողութեամբ կալուածներ ապահովագրեր է:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարար Վսեմ. Նազիֆ փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է, տակաւին ապաքինած չըլլալով երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նստին:

ԲԱՂԷՇԻ Նահանգին մէջ գտնուած Սասուն գաւառակին քաղաքային ու ելմտական վարչութիւնը միացած էր Մշոյ գաւառին: Արդ, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, դատական գործերն ալ Մշոյ գաւառին իրաւասութեանը ենթարկուած են:

ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ կը գրեն առ Լ. Հէյէթ թէ երկաթուղին դիւրացուցած ըլլալով այն քաղաքին ցորենի ու գարիի փոխադրութիւնն ի Պոլիս, գիները 150 % բարձրացած են: Ցորենին քիլէն 6 ղուրուշի կը ծախուէր առաջ, իսկ գարիին 4 ղրուշի, այսօր ցորենը կը ծախուի 16 ղրուշի և գարին 10ի: Բայց երկաթուղին ուրիշ առաւելութիւն մըն ալ ընծայած է գիւղացիին: Առաջ գիւղացին Էնկիւրի կերթար իր ցորենին համար գնող գտնելու և շատ անգամ ալ չէր գտներ. հիմա գնողն է որ կերթայ կը գտնէ զինք իր դաշտին մէջ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Թուրքիա եկող ուղեւորներուն վրայ դրուած երեքօրեայ բժշկական հսկողութեան հետեւանօք ի Մուսթաֆա-Փաշա, երէկուընէ սկսեալ պայմանադրական կառախումբերը չեն բանիր Կ. Պոլսոյ և Մուսթաֆա-Փաշայի միջեւ: Ուղեւորներուն և Թղթատարական պայուսակներուն մաքրուելէն ետք, ամեն առտու մասնաւոր կառախումբ մը ճամբայ պիտի ելլայ Մուսթաֆա-Փաշաէն Ադր. Պոլիս տանելու համար զանոնք: Հոն պիտի գտնուի ցորեկուան կանոնաւոր կառախումբը որ Կ. Պոլիս կուգայ: Արեւելեան ճեպընթաց կառախումբերն ալ չպիտի բանին Կ. Պոլսոյ և Մուսթաֆա-Փաշայի միջեւ, և անոնց տեղ մասնաւոր կառախումբեր դրուած են: Ֆիլիպէ և աւելի հեռուն երթալ ուզողները կրնան նստիլ առտուն Կ. Պոլսէն դէպ Ադր. Պոլիս մեկնող կառախումբը: Հոն, ուրիշ կառախումբ մը առնելով զանոնք՝ Մուսթաֆա-Փաշայի կայարանը պիտի՝ ճիշդ ժամանակին հասնելով Եւրոպա գացող պայմանադրական կառախումբին:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ու Էրտէկի մէջ անցեալ օր անձրեւներ տեղալով մեծապէս նպաստեր են հունձքերուն:

ՄԷԲԷՋԷՆ, Ծիրտէքէն, Թարիֆէն և Պասրաէն եկած տեղեկութեանց համաձայն, այդ տեղերու մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւնք բոլորովին անհետացեր են:

ՊԻԹ ԲԱԶԱՐԸ.—Պոլսոյ մեծ չուկային՝ Պայազիտի կողմի դրան մօտ գտնուած Պիթ Բազարը աւելի ներսօք պիտի փոխադրուի և հոն թաղապետութեան մասնաճիւղ մը պիտի շինուի, որպէս զի միշտ թաղապետական պաշտօնեայ մը գտնուի հոն:

ԿԵՂԾ ՄԻՋՆՈՐԴՆԵՐ.—Մէկ քանի մարդեր ինքզինքնին ծովային միջնորդ ներկայացնելով, շատ մը ճամբորդներու քսակը կը պարպեն սուտ խոստումներով:

Տասնը հինգ օր առաջ՝ քանի մը ճամբորդներ ուզելով Մարսիլիա երթալ, դիմած էին այս կարգի ինքնակոչ միջնորդներու որք իրենց ստակին տեղ տոմսեր տուին իրենց ... Ցունաստանի համար: Պիրէօս հասնելով այս խեղճերը ստիպուեցան ցամաք ելլել և ճամբանին շարունակելու միջոց չունենալով հոս դառնալ:

Նոյնպէս տասնը վեց հայեր որք Սելանիկ կ՚ուզէին երթալ աշխատելու համար Սելանիկ-Մանասթըրի երկաթուղւոյ գծին վրայ, ի Ղալաթիա, Քիրէչ-Գաբու երկու միջնորդներու դիմած էին տոմսակնին հայթայթելու համար: Այս միջնորդները որոց խանութին երեսը կը կրէր չոգենաւի հիւանդի նկար մը, հաւատացուցին իրենց դիմող ճամբորդներուն թէ իրենց ուղեւորութիւնը պիտի կատարեն 32 ժամուան մէջ:

Բայց չոգենաւը որուն մէջ մտան, Իզմիրի համար էր և խարխուլ կը նետէր բազմաթիւ նաւահանգիստներու մէջ, բաց ի Սելանիկէն: Տասն երկու օրուան ճամբորդութենէ ետքը չոգենաւը կը հասնի վերջապէս ի Տարտանէլ ուր 16 հայերը ցամաք կ՚ելլեն: Դիւրին է երեւակայել այս խեղճերուն վիճակը որք 12 օր ծովու վրայ թափառելէ ետքը ինքզինքնին կը գտնէին դարձեալ մայրաքաղաքիս դուռը, սնանկ, դրամէ զուրկ, և ստիպուեցան տեղական իշխանութեան օգնութիւնն ու պաշտպանութիւնը խնդրել: Բարեբաղդաբար Կիւրճի ընկերութեան Քէօ չոգենաւը նոյն միջոցին Տարտանէլէ անցնելով՝ նաւապետը թէգողոր իր չոգենաւը կ՚առնէ այս խեղճերը և ձրիաբար կը փոխադրէ Սելանիկ, անոնց սնունդի պէտքն ալ հոգալով:

(Մանզումէ)

ԴԻԱԿ ՄԸ գտնուեցաւ երէկ Գընալը կղզւոյ ծովեզրին: Դիակը մասամբ փտած և տարրալուծուած էր և յետ քննութեան հաստատուեցաւ թէ քրիստոնէի մ՚էր:

ԱՓԻՈՆ.—Անցեալ տարի ափիոնի հունձքն սկիզբէն մինչև յուլիսի վերջը 1430 կողով ափիոն տարուած էր Իզմիրի հրապարակը, մինչդեռ այս տարի միայն 288 կողով տարուած է:

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն երէկ նկատողութեան առաւ Պիրէճիկ-Դամասկոսի երկաթուղւոյն համար արտօնատէր Եուսուֆ Մութրան էֆէնտիի կողմէ կազմեալ ընկերութեան յանձնառագիրն և քննութիւններ ու խորհրդակցութիւններ կատարեց:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՔ.—Երեքշաբթի օր Պրուսայի մէջ և երկուշաբթի օրն ու գիշերը Մալաթիոյ մէջ երկրաշարժի ցնցմունք զգացուեր են:

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Առջի գիշերը, Պոլսոյ Ալթը Մէրմէր թաղին մէջ Օսման անուն ածխավաճառ մը դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց Բանաի անուն յոյն երիտասարդ մը: Օսման ձերբակալուեցաւ:

—Անծանօթ մարդ մը առջի գիշերն ի Ղալաթիա ծանրապէս վիրաւորեց Պաղտատը Հաճի Մէհմէտ անուն մուրացկան մը, որ երէկ մեռաւ իւր առած վէրքէն: Անծանօթ չարագործը փախած է:

—Ղալաթիոյ մաքսատան բեռնակիրներէն Ցակոբ նախընթաց օր միւս բեռնակիրներուն հետ գրաս բռնելով երեք հարիւր օխայէն աւելի բեռ մը մաքսատունէն դուրս հանել ուզեց, սակայն վար իյնալով ոտքը կոտրեցաւ. խեղճ մարդը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

—Երէկ, ի Բանկալթի, նորակառոյց շէնքի մը վրայ աշխատող Սօթիրի անուն գործաւոր մը վար իյնալով գլխէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ:

—Երէկ իրիկուն էմին Էօնիւէն անցնող սայլ մը ութ տարեկան աղջիկ մը կոխոտեց, սակայն աղջիկն անվտանգ ազատեցաւ:

—Երէկ, Ախըռ Գաբուի մօտ կառքի մը ձիերը խրտչեցան: Կառապանն ինկաւ ու վիրաւորուեցաւ և ձիերն իրենց արշաւանքը շարունակելով երկու տղաքներ կոխոտեցին: Թէ՛ կառապանն և թէ երկու տղաքները հիւանդանոց փոխադրուեցան:

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ Հասարակութեան թէ՝ ի Նորոյ գործադրած եմ տպարանական այլ եւ այլ կարեւոր յաւելուածներ ու բարենորոգումներ՝ որոց շնորհիւ այնման համբաւեալ ԱՐԱՄԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆՍ ի նորոյ կազմակերպուելով՝ իւր վայելած վաղեմի համբաւոյն արժանի դիրք մէջ կը գտնուի եւ կարող է բոս ամենայնի գոհացնել մեծարոյ յաճախորդներն:

Տպարանիս բովանդակ տառերը նորոգուած եւ նորանոր տառեր, զարդագրեր եւայլն պատրաստուած են՝ ջանիւք Գրիգոր էֆէնտի Ռափայէլեանի որու վաճառած եմ Արամեան բոլոր Մայր ու Հայր տառերս: Յիշեալ էֆէնտի Զուլարանն — որ միայն ինքն իրաւունք ունի յիշեալ մայր տառերը ձուլելու — իւր արտադրած գեղեցիկ, նաշակաւոր եւ այլազան տառերովն՝ կարող է յաջողապէս մրցիլ Եւրոպական նմանօրինակ հաստատութեանց հետ:

Ուստի ներկայիւս հրաւէր կը կարդամ Պոլսեցի եւ գաւառացի բոլոր Հեղինակաց, Հրատարակչաց եւ Ընդհ. Հասարակութեան որպէս զի հաճին դիմել ԱՐԱՄԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆՆ Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն, Յունարէն, Պուլկարերէն, եւայլն եւայլն լեզուներով հրատարակուելիք որ եւ է գրքի, լրագրի, ազդի, մահազդի, հարսանեաց հրաւիրագրի, հաշուեցոյցի, շրջաբերական եւայլն եւայլն ի համար, կատարելապէս վստահ լինելով որ՝ թէ զնոց չափաւորութեան, թէ արագութեան եւ թէ յանձնառութեանց ճշդիւ եւ ճաշակաւոր գործադրութեան մասին պիտի զգնեն կատարեալ գոհացում:

Հաւատ
Ն. Յ. Արամեան

Զագմագճըլար, Ցակոբեան Խան
Կ. Պոլիս

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀԱՒԱՍԵՑԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱՓՈԼԻ, 16 Օգս.— Երէկ հոս 11 վարակեալ 8 մեռեալ:

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Ռումանիոյ հնտախտին պատճառաւ, սահմանագլխին վրայ խիստ միջոցներ ի գործ կը դրուին:

ԼԻՄՊԵՐԿ.—Երէկ, 10 մեռեալ՝ կալիչիոյ վարակեալ տեղեր:

ԼՈՆՏՈՆ.—Հանքածուխին սղելուն պատճառաւ, առաջարկուած էր արտածման տուրք մը դնել հանքածխոյ վրայ: Պ. Կլատսթօն ըսաւ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ թէ անկարելի է, Գերմանիոյ հետ առեւտրական դաշնագրոյն պատճառաւ:

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Քորֆուի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսութիւնը, Վենետիկի, Տիարպէքիրի, Լիվոռնոյի և Բալերմոյի ռուսական հիւպատոսութիւններն և Զաւլայի դեր-հիւպատոսութիւնը ջնջուեցան:

ՊԵՐԼԻՆ.— Սքուբչինեան, իւր յանձնախմբին տեղեկագրոյն համեմատ, որոշեց ամբաստանութեան ենթարկել նախորդներն, որք իրենց դիրենք պաշտպանելէ հրաժարեցան: Դատաւոր ընտրեցան ութ արմատականք և ութ անդամք ընդդիմադիր կուսակցութեան:

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 5 Օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 3/4
3 » Փարիզի »	23 05

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]	23 39 1/2
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	24 01
Կէս օրին »	24 01
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն Սէրի	54
	33
	24 22

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 30
Պանք տը Քօնս	» »	3
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	2 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	16 27
Թրամուէյ	» »	582 1/2
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	» »	307 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	84 50
Բաժնեթղթ Լաւրիոնի		38

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 22
Անգլիական ոսկի	»	110 9
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107 22
Իմբէրիալ	»	90 21
Քրիմիկ	»	51 18
Բուպլ թղթադրամ	»	8 72
Մեծ. արծաթ [տարբ.]	»	107 38
Մանր արծաթ	»	103
Մէճիտիէ	»	97
Թասֆիյէ	»	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սարրաֆնի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 16 Օգոստոս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 37
» » 4 1/2 %	104 35
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 07
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւքք (1890)	451 25
Օսմանեան Երկաթուղի	84 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	381 87
Պանք Օթօման	570
Քրէտի Լիօնէ	775
Իտալական Ռանթ 5 %	86 25
Եգիպտական միացեալ	506 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 340
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	411 87

ԼՈՆՏՈՆ, 16 Օգոստոս

Անգլ. քօնսօլիտէ	98 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 62
» » » Ա.	54
» » » Բ.	33
» » » Գ.	22 50
Օսմ. փոխառութիւն 1871	96 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	95 25
Պանք Օթօման	12 56
Այտընի երկաթուղի	12
Գասապայի երկաթուղի	13 50
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	99 62
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	102 75
Հելլենական 5 %	35 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 536

ՎԻԵՆՆԱ, 16 Օգոստոս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 40
» Փարիզի »	49 82
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթք	187 25
» երկաթուղի	47 60

ՊԵՐԼԻՆ, 16 Օգոստոս

Օսմանեան երկաթուղի	77 70
Օսմ. Րէժի	190
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 240
» Փարիզի »	80 35

ՕՐՈՒԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՔՆՆԻՉ—ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Դիպուածի՞ թէ հետաքրքրութեան արդիւնք, — որոշ չեմ գիտեր, — միջօրէէ մը ետք՝ ինքզինքս գտայ Ղալաթիոյ ժողովարանի երկրորդ մեծ սրահին մէջ, ուր կը քննուէին ... դասատուները: Գաղափարային վիճակի մէջ՝ քննութիւն մը միշտ պատկառելի բան մը պէս կը ներկայանայ մեր աչքին, և աւելին ըլլալու էր, երբ երէկուան կամ վաղուան քննողն էր քննութեան ենթարկուողը. անշուշտ, կը մտածէի ներանքին մէջ, ուր հովանոցներու պահապանը փոլթկոտ կերպով կը դիմաւորէր այցելուն, կիսաբոլոր սեղանի մը շուրջը բազմած ըլլալու են յանձնաժողովին անդամներն ու անդամուհիները, երդուեալ դատաւորներու ծանրախոհ դէմքով, ու մէկիկ մէկիկ իրենց դէմ կը ներկայանան վարժապետ ու վարժուհի, գլխահակ ու խոնարհ, պատասխանելու իրենց ուղղուելիք հարցումներուն. առաջին պատրանքը սկսաւ՝ դուռը բացուելուն. կանաչ չուխայով ծածկուած սեղանին մէկ ծայրը՝ երեք ժողովականներ, որոց մէկը բոլորովին անծանօթ ու ծեր, կը խօսակցէին տաղտկացած երեւոյթով մը. աջին՝ Եղիան՝ առանձինն, իր խոհերուն մէջ թաղուած. իր դէմը՝ Թահթաճեան՝ քանի մը նամակներու գեղագրութիւնը քննելու զբաղած:

—Ո՞րոնք են քննուողները, մտերմաբար կը հարցունեմ քարտուղարին որ օտարական մը չէ ինծի համար:

—Աւասի՜կ, կը պատասխանէ կըտրուկ կերպով ու շատ լուրջ ձայնով մը, ինչպէս կը վայլէ Պատրիարքարանի պաշտօնէի մը՝ խօսիլ ժողովի մը մէջ:

Սրահին վարի անկիւնը, քառակուսի փոքրիկ սեղանի մը առջեւ, հինգ աղջիկներ կեցած են շիկնոտ ու դողահար: Դպրոցաւէր Տիկնանց այս տարուան շրջանաւարտներն են. Սիմոնեան, — մեր արդի ուսուցիչներու ամենէն աւելի հմուտներէ մին՝ ու ամենէն ալ համեստը, — կը քննէ զանոնք ֆրանսերէնի ու պատմութեան մէջ. ձայն ձուն չի լսուիր. կարծես խուլ—համրերու վարժարանն ենք. մինակ, վճիտ ձայն մը՝ շատ պարկեշտ ու շատ թեթեւ քրքիջով մը խառնուած, պըզտիկ օրիորդներէն մէկուն ձայնը, կը խանգարէ երբեմն այդ լռութիւնը: Քանի մը վայրկեան կը դիտեմ. աղջիկները միշտ ոտքի վրայ են, ու քրտինք կը թափեն, — օգոստոսի այս տաքերէն անշուշտ, — ուրիշ մը պիտի մտածէր՝ քննութեան խստութենէն:

—Կրնա՞մ մօտենալ:

—Մի՛ խանգարէք, կ՚աղաչեմ, կը պատասխանէ քարտուղարը խիստ ձայնով մը, միշտ պաշտօնական:

Այս միջոցին, ուշադրութիւնս կը դառնայ սրահին աջակողմը գտնուող գրան մը վրայ որուն ետեւէն շշուկներ կը լսուին, կնոջ և էրիկմարդու խառն ձայներ. ասկից աւելի փորձութիւն չարժող բան կա՞յ ... հետաքրքիր ըլլալու. Բայց դուռը գոց է, ամուր կերպով:

—Մուտքը արգիլուա՞ծ է, կը հարցունեմ Տէմիրճիպաշեանին:

—Ձեզի համար չէ, կը պատասխանէ հեղահամբոյր ժպտով մը, ինք՝ որ աւելի իրաւունք ունէր խիստ ըլլալու:

Ալ չեմ զգնանար. կը մօտենամ դրանը. ճեղքուածքէն կը նշմարեմ յանձնաժողովի անդամուհիներէ մէկուն գըլխարկը:

—Ներսի՞ է, տիկին...

Բայց յարգելի տիկինը, իր սովորական քաղցր դէմքը չունի, դառնացած, բարկացոտ երեւոյթով մը գլուխը միայն կը շարժէ հաւանութեան ձեւով. ներս սպրդելու վայրկենիս, դուռը երեսիս կը բացուի ուժգին, և օրիորդ մը, ա՜ն ալ բարկացայտ, ամուր քայլերով դուրս կը սուրայ:

Տէ՛ր Աստուած, այս ատեանին մէջ ամենքն ալ խոժոռ դէմք մը առնելո՞ւ սախպուած են. բայց չէ, Իսթիֆճեան էֆէնտին, ատենապետը, այս կասկածս կը փարատէ իր զուարթ դէմքովը, իմաստուն և փորձ մարդու իր յալիտենական քմծիծաղովը որ այնքան բաներ կը պարունակէ իր ծալքերուն տակ: Օ՜հ, այդ խուցը, կատարեալ ջերմանոց մը. հազիւ հինգ հոգի պարունակելու չափ մեծ, կէսը բազմոցով մը ու կէսը սեղանով մը գրաւուած. Իսթիֆճեան էֆէնտին նստած է, տիկին մը ոտքի վրայ. ուրիշ պաշտօնակից մըն ալ մէկ կողմ կծկտուած. մըրգավաճառ անկներեւ է. բան մը դարձած է այդ տեղ:

Երկու բառով կը տեղեկանամ: Վարժուհի մը, որ վկայական ուզելու եկած էր, կերեւի թէ սովորաբար քըննող խնդրարկուներէն քիչ մը տարբեր ձեւով ու խօսուածքով ներկայացեր է. համարձակեր է մինչեւ իսկ մանկավարժական ընդունուած դրութիւններու դէմ խօսիլ և յայտարարեր է թէ ինքը ձեւակերպութեան համար միայն կը ներկայանայ: Տպաւորութիւնը դուշակել դիւրին է:

Կրթական տեսուչը միայն կը մնար անայլայլ. ու հայրական ժպտով մը, քիչ մըն ալ հեգնութեամբ, կըսէր.

—Է՛յ, ի՞նչ ընենք, այս ալ տեսած եղանք:

—Բայց պէտք էր պատիժ մը սահմանել, կը պատասխանէր ուրիշ մը:

Էական կէտը հոն էր թէ, մասնախումբը ի՞նչ որոշած էր այդ եզական ընտրելիին նկատմամբ. Վկայական պիտի տա՞լ: Երբ առաջին վայրկենի տպաւորութիւնը անցաւ, իմացայ որ տրուած որոշումն ալ եզական էր, գոնէ բացառիկ. Այդ վարժուհին վկայականէ զրկելը անիրաւութիւն կըլլար. վկայական յանձնելն ալ քննիչներուն անձնասիրութիւնը պիտի վիրաւորէր բնականաբար. Ուստի կ՚որոշեն փոխանակ վկայականի՝ արտօնագիր մը (permis) տալ: Գիւտը բաւական հնարիմաց էր, և Իսթիֆճեան էֆէնտին կը պատկանէր կարծեմ:

* * *

Եւ ահա, քարտուղարը ներս կը մտնէ այլայլած. դուրսը նոր «աղէտ» մը կայ. կը խնդրէ Ատենապետէն որ հոն ալ հասնի և arbitrage մը ընէ. կ՚արժէր այդ խնդրոյն հետամուտ ըլլալ:

Մօտակայ գաւառակէ մը թուրքերէնի ուսուցիչ մը եկած էր վկայական առնելու. յանձնաժողովոյ երկու հմուտ անդամները, —քով քովի տաճկարաններ, — գրով վկայած էին թէ մասնագէտի առաջին կարգի վկայականի արժանի է այդ ընտրելին: Բայց մաքերնուն չէին անցուցած ... Հերէգիկ Հօճան, տաճկարաններուն նահապետը:

Խորշոմեալ դէմքով ծերունի մը որ անձայն անշշուկ նստած էր սեղանին մէկ ծայրը, իր երեւոյթովը առանց կասկած տալու խորին հմտութեանը վրայ. ամենքս բոլորեցանք այդ հետաքրքրական անձնաւորութեան շուրջը՝ դատաւոր ներկայացաւ, — բերուեցաւ պիտի ըսէի, այնքան ցնցուած էր այս անակնկալ պարագայէն. խոնարհ, բայց ինքնավստահ դէմքով երիտասարդ մը որ նստաւ քննիչ-դատաւորին դէմ. Եւ ահա, Հերէգիկ Հօճան, միապաղաղ, հանդարտ ձայնով մը, հաղիւ լսելի, սկսաւ իր հարցումները, արաբերէնի ու պարսկերէնի խորութեանց մէջ սուզելով խեղճ ընտրելին. Հօճան, իր գիտութեանը ու պաշտօնին խղճամիտ, թուղթ ու գրիչ կը կարկառէր

իր ձեռքովը· բառ մը կ'ըսէր և երեք անգամ գրել կու տար զայն· յետոյ, կ'առաջարկէր երեք տարբեր ձեւերով կարդալ, անոնց արմատները գտնել, լուծել, տարրալուծել այդ միակ բառը, արաբերէնի ու պարսկերէնի մէջ անոնց տարբեր նշանակութիւնները բացատրել, վերջապէս այդ չորս գրով բառին վրայ ամբողջ հարցարան մը որուն «պատասխանիք»ը պիտի կրնայ դասատետր մը կազմել· Երիտասարդը, որքան ալ աղէկ ուսած թուրքերէն լեզուն, այս ակադեմական պայքարին չպիտի կրնար տոկալ։

Հերեդիկ Հօճան, իր պարտականութիւնը կատարած անձի մը հանդարտութեամբ, ոտքի ելաւ, ակնոցը գրպանը դրաւ, երկար սեւ վերարկուին քղանցքները ժողվեց, ու բան մը փըսփըսալով իր պաշտօնակիցներուն, մեկնեցաւ։ Առանց անգաղտնապահ ըլլալու, գուշակեցինք թէ գոհունակութիւն չէր յայտնածը։

Բոլոր ներկաները համամիտ ու համակիր էին երիտասարդ դասատուին· իր տեղը, Պոլսեցի շատ մը դասատուներ ալ նոյն դիրքին մէջ պիտի գտնուէին այդ անկուն քննիչին առջեւ։ Վճիռը արձակուած էր։

Իւթիւճեան էֆէնտիին կը մնար իրաւարար որոշումով մը այս խնդիրն ալ փակել·

—Բարեկամս, ըսաւ, միշտ հոգածու չեշտով մը, ես ինքզինքիս համար՝ Հերեդիկ էֆէնտին ալ իրեն համար՝ չենք համարձակիր հայերէնի և թուրքերէնի մասնագէտի վկայական առնուլ· և սակայն կարծեմ քիչ մը աւելի փորձառութիւն ունինք մեր ճիւղերուն մէջ։ Կը յարգենք քու հմտութիւնդ ու արժանիքդ և քեզի կը յանձնենք վկայական «մասնագէտի··· օգնականի»։

Այս նոր գիւտովը, կրթական տեսուչը այս կնճիռն ալ հարթեց և գոհացում տուաւ երկու կողմին։

Ալ ժամանակ չի կար ուրիշ դասատուներով զբաղելու։

* * *

Դուրսը, Նրբանցքին մէջ, պատառուն հագուստներով, ողորմելի երեւոյթով երիտասարդ մը կեցած՝ կը սպասէր ինքն ալ··· վկայական առնելու։ Կըսէին թէ ապուշ մըն է· բայց ծանօթ ընտանիքի մը անունը կը կրէր· մօտեցայ իրեն։

—Եէտի գուլէէն մինչեւ հոս քալելով կուգամ ամէն շաբթու և գիս մտիկ չեն ըներ, կըսէր՝ աչքերը գետին խոնարհած։

Գունատ, վտիտ դէմք մը, զոր փոշիէն աղտոտած նուրբ խարտեաշ մօրուք մը կը շրջանակէր· շրթունքներն անսուաղութիւն կը մատնէին· արցունքը ցամքեր էր աչքերուն մէջ։ Ցանձնաժողովին անդամները բարեխիրաբար ուզեր էին դրամական փոքրիկ նպաստով մը ճամբել զայն· բայց ինքը ···· ···· միայն ընդունէր էր կամուրջի համար· երեկոյին պիտի դառնար նորէն իր պատսպարանը։ Դրամ չուզեր, այլ վկայական։ Այս յամառութիւնը և այս հպարտութիւնը՝ ապուշի մը քով գտնուելիք զգացումներ չեն։ Գուցէ զըրկանքը, չքաւորութիւնը ապուշ մը դարձուցած ըլլան զինքը։

Այդ դժբաղդ տղան անմոռնալի մնաց ինծի համար· և եթէ գրչի կարեկցութիւնը օգուտ մը կունենայ, ինծի հետ շատեր պիտի գտնեմ որ սրտովին կարեկցին անոր տառապագին վիճակին, որ այդ ցնցոտիներուն տակ, համակրելի ու սգողուած բան մը կը պարունակէր։ Տ· Ա·

Գաւառական լուրեր

ՊԱՂՏԱՏ, 7 Յուլիս

Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Դերձակեան, առաջնորդական փոխանորդ Պաղտատու և վիճակացն, եօթն ամսոյ չափ ի Տիգրանակերտ ժողովոց վերակազմութեամբ և առաջնորդի ընտրութեամբ զբաղելէ և ամսոյ մը չափ ալ Մուսուլի վիճակային գործոց կարգադրութեան աշխատելէ յետոյ, յունիսի 27ին կիրակի օրը մտաւ ի Պաղտատ։ Ցառաջագոյն Մուսուլէն հեռագրաւ լուր տրուած լինելով, տեղւոյս ազգայինք երկու ժամու ճանապարհ ընդ առաջ մարդիկ ղրկած և տեղ պատրաստած էին որպէսզի Ն. Գերապատուութիւն լաստէն ելլելէ յետոյ հանգչի, և ժամանակ գտնել կարելի ըլլայ քաղաք լուր ղրկելով ժողովրդեան ազդարարելու Ս. Առաջնորդի ժամանումը։

Նոյն օր ժամ առաւօտեան 11ի միջոցները սպասեալ լուրն հասաւ և ժողովուրդն ընդ առաջ ելաւ Գեր. առաջնորդական փոխանորդին որ իջաւ իրեն պատրաստեալ տունը, մերձ եկեղեցւոյ։ Անդ էին աշակերտք Թարգմանչաց վարժարանի որք յարմար երգեր երգեցին և աշակերտներէն մին ճառով մը բարի գալուստ մաղթեց։

Նոյն կիրակի և յաջորդ երկուշաբթի օրը շարունակեցին այցելութիւնք ազգայնոց և օտարազգեաց և տեղւոյն քրիստոնեայ հասարակութեանց պետերու։

Սրբազանը երեք օր յետոյ սկսաւ իւր այցելութիւնքը Վսեմ. կուսակալին, Զ. բանակի հրամանատարին, հիւպատոսաց, Նահանգիս գլխաւոր պաշտօնէից և քրիստոնեայ ազգապետաց։

Յաջորդ կիրակի օրը, 4 յուլիս, Վարդավառի տօնին առթիւ Ն. Սրբազնութիւն մատոյց իւր առաջին պատարագն այստեղ, և քարոզ խօսելով ազգ… բանիւք յորդորեց զժողովուրդն որ իրեն ձեռնտու լինին վերակազմելու ազգային վարչական մարմինները և հաշտարար ոգւով վարուին միմեանց հետ։

Այսօր ալ զբաղեալ է ընտրողական ժողովոյ մը կազմութեան, իբրեւ նախապատրաստութիւն տեղական Ազգ. վարչութեան վերակազմութեան։ Թէ՛ ընտրողական ժողովոյ պաշտօնը կատարելու և թէ առժամապէս տեղական ազգային գործերը վարելու համար ընտրեալ հինգ անձինք են՝ Յովհաննէս էֆ. Աղէքսանդրեանց, Մելքոն էֆ. Պալթազարեան, Յովհաննէս էֆ. Գէորգեան, Սահակ էֆ. Պօղոսեան և Բարթող էֆ. Մինասեան։

Ի բոլոր սրտէ յաջողութիւն և կարողութիւն կը մաղթենք Գեր. Դերձակեան Սրբազանին և լիայոյս ենք թէ արդիւնաւոր պիտի լինին իւր ձեռնարկութիւնք։

Մ. Հ. Ս.

ԵՆԿԻՒՐԻԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ՎՃՌԱԳԻՐ

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ԱՏԵՆԻ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՃԻՒՂԻՆ

(Շարունակութիւն երէկի թիւէն)

Այդ նամակին «յետ գրութեան»ը մէջ Մ. Վ. Վարդանեան ստորագրութեամբ գրուած էր. «բարեւելով հանդերձ կը ծանուցանեմ թէ այդ երեք ոսկին ու երեք պատճէնները հոս ձեր եղբօրը յանձնուած են ձեզի ղրկուելու համար։ Անկից ստանալով մեզի տեղեկութիւն տուէք»։ Ցունվար 17 թուական Ղազարոս Ատրեան ստորագրութեամբ Գարակէօզեան Արթինի ուղղեալ թուղթին մէկ մասին մէջ ալ գրուած էր «մէկ հատին հետ քառասուն հատ ղրկէ»· ուրիշ մասի մը մէջ ալ ըսուած է «Փափազեանին ըսէ՛ որ եթէ ···ներս չէ ծախած, թո՛ղ այսօր վաղը ղրկէ, գոնէ Զօրումի մէջ ծախենք։»

Գարակէօզեան Արթին, Յակոբ, Միհրան և Ղազարոս կրկնեցին իրենց առաջուան յայտարարութիւնները։ Հարցուեցաւ Գարակէօզեան Արթինի՝ թէ նամակներու մէջ նշանակեալ երեք ոսկին Թումաեան Արթինի տալու համար բան մը գրուած չէր, այլ ընդհակառակը իր եղբօրը միջոցաւ ղրկուած էր և Հնչակեան լրագիրներն ալ իրմէ ուզուած էին. արդ, այս պարագաներուն համար ի՞նչ պիտի ըսէր։ Գարակէօզեան Արթին լռութիւն պահեց։

Կարդացուեցաւ Քերովբէ Փափազեանի կողմէ իւր հօրեղբօր որդւոյն Մկրտիչ Փափազեանի ուղղեալ 28 և 12 օգոստոս 1890 թուական երկու նամակները։ Ասոնց միոյն մէջ ըսուած էր թէ յանձնարարեալ Մարթինի, Սանթրիլի, Գարատաղի, ասեղնաւոր ու ոչ-ասեղնաւոր Վենչեսթէրի եւ ռուսական փամփուշտները, ծուխով, խաչխաչով և սոմաքով մէկ սնտուկի մէջ դըրուած ու ղրկուած են։ Միւս նամակն ալ առեւտուրի կը վերաբերէր։ Փափազեան Մկրտիչ ըսաւ որ այդ նամակներ, խռովարարական ընկերութեան իբրեւ սկիզբը ցոյց տրուած թուականէն առաջ էին եւ ինչպէս առաջ ալ ըսած էր, լոկ իւր առեւտուրին կը վերաբերէին։

Կարդացուեցաւ վաւերացեալ թարգմանութիւնն այն թուղթին որ չորս թերթեբէ կը բաղկանար, Մարտիրոս Գալուստեան ստորագրութիւնը կը կրէր և ամբաստանեալներէ քարոզիչ Մարտիրոսի տունէն գտնուած էր։ Այդ թուղթ ուղղուած էր ամերիկացի միսիոնար Յաասուլի և պարունակութիւնն էր հետեւեալը․ «Այս ամառ երիտասարդ քրիստոնեաներու ընկերութիւն մը կազմած եմ և շաբաթէ մը ի վեր անոր կանոնները սահմանելով կը զբաղիմ, յետայսորիկ գործադրութեանը ձեռնարկելով, այս ձեւով այդ երիտասարդ քրիստոնեաներու գումարտակով սատանայական քաղաքներու վրայ պիտի յարձակուի և յաղթութեամբ վերադարձուելով պիտի աւելցուին սահմանագլուխը գըտնուած մեր գունդին վրայ։ Կը յուսամ թէ բաւական երիտասարդներ պիտի տեսնեմ»։ Ասոր վրայ բացատրութիւն ուզուեցաւ քարոզիչ Մարտիրոսէն, որ պատասխանեց թէ այն նամակն, որուն թարգմանութիւնը կարդացուեցաւ, թէեւ իւր կողմէն գրուած և առանց հասցէին ղրկուելու տունէն գըտնուած էր, սակայն մէջը յիշուած ընկերութիւնը յեղափոխական, ապստամբական և կամ խռովարարական ընկերութիւն մը չէ, այլ երիտասարդ քրիստոնեաներու վիճակը բարուոքելու համար կրօնական ընկերութիւն մ'է, ինչպէս որ կայ ամէն տեղ։ Հարցուեցաւ իրեն թէ «գումարտակ», «յարձակում» և «գունդ» բառերն ի՞նչ վերաբերութիւն ունէին վիճակ բարուոքելու և կրօնականութեան հետ։ Քարոզիչ Մարտիրոս լռութիւն պահեց։

Զօլաքեան Յակոբի ցոյց տրուեցաւ Գարատաղի րէվօլվէր մը որ իւր ձերբակալուած պահուն տունէն գտնուած էր։ Պատասխանեց թէ այդ րէվօլվէրը այն էր զոր առած էին Ճէվահիրճեան ու Ճէպիտճիլեան և թէ ինք պահապան ըլլալով՝ իւր պաշտամանը համար առած էր։

Քիւրքճի Նաայիօղլըի փորագրած խոշոր կնիքն՝ յանուն կեսարիոյ խռովարարական ընկերութեան՝ որ պղինձէ կոթ ունէր, ցոյց տրուեցաւ թէ՛ ասոր և թէ Տէօքմէճեան Բարսեղի։ Այս վերջինը հաստատեց թէ խռովարարական ընկերութեան համար փորագրել տրուած կնիքն էր։ Գրիգոր ալ պատասխանեց թէ, ինչպէս որ առաջուց ըսած էր, այդ կնիքին ինչո՛ւ համար ըլլալը չէր գիտեր և թէ Տէօքմէճեան Բարսեղի կողմէ տրուած բացատրութեամբ և մէկուկէս մէճիտիյէ վարձքի փոխարէն փորագրած էր։ Առաջարկուեցաւ Գրիգորի որ կնիքին պարունակութիւնը կարդայ։ Պատասխանեց թէ այդ կնիք չը պարունակէր «Հնչակեան յեղափոխականաց կեսարիոյ մասնաճիւղ» բառերը։ Գրիգոր յաւեց որ թէեւ ինք հայերէն գրերը կրնայ կարդալ, սակայն հայ լեզուն չը գիտնալով այդ խօսքերուն նշանակութիւնը չը գիտեր։ Հարցուեցաւ իրեն թէ քանի որ այդ կնիքին ձեւէն կը հասկցուէր թէ անձնական կնիք չէ, ինչ կը պարտէր, փորագրիչներու կանոնին համաձայն, ի՛նչ ըլլալը մանրամասնօրէն քննել և տեղական կառավարութենէն արտօնութիւն ստանալէ յետոյ փորագրել· արդ, ի՞նչ պատճառաւ այդ տրամադրութիւնները չէր յարգած։ Պատասխանեց թէ կեսարիոյ մէջ այդ տեսակ սովորութիւն մը չկայ և թէ ինք ցարդ ամէն ձեւէ ու տեսակէ կնիքներ կը փորագրէ իրեն զիմող անձանց կողմէ տրուած բացատրութեանց վրայ և վարձքին փոխարէն։ Կնիքին պարունակութեան վաւերացեալ թարգմանութիւնն էր «Հնչակեան յեղափոխականաց կեսարիոյ մասնաճիւղ» խօսքերը։

Ամբաստանեալներէ Անտոն Ռշտունիի, Դանիէլ վարդապետի, Գարաքիւլահօղլը Յովհաննէսի, Արզմանօղլը Յովհաննէսի, Սուրբիկի, Վարնօզօղլը Գաբրիէլի, Ճիւնինօղլը Սահակի, Թինօղլը Պետրոսի, Օղլաքճեան Խաչատուրի, Միտիլօղլը Սարգիսի և Ուզունօղլը Գալուստի ցոյց տրուեցան ունայնաբանութիւններ պարունակող և մին մեծ ու միւսը փոքր երկու տեսակ ազդարարութիւններ որք ի Կեսարիա, ի Եոզղատ, ի Զօրում, ի Տէվէլու, ի Կէմերէկ և այլ ծանօթ վայրեր իրենց փակցուած տեղերէն հաւաքուած էին և կը գտնուէին քննութեանց թուղթերուն մէջ։ Հարցուեցաւ իրենց թէ ասոնք այն թուղթե՞րն էին, որոց համար կ'ըսուի թէ փակցնել տուած և կամ փակցուցած են։ Ասոնցմէ Անտոն Ռշտունի, Տէօքմէճեան Բարսեղ, Ռուբէն Ճէվահիրճեան և Արզմանօղլը Յովհաննէս հաստատեցին թէ իրենց հրատարակած ու փակցուցած ազդարարութիւններն այդ թուղթերն էին։ Կիւլպէնկ, Յովհաննէս և Սուրբիկ ըսին թէ այդ թուղթերու վրայ տեղեկութիւն չունին։ Միւսներն ալ ըսին թէ ազդարարութեանց և անոնց հրատարակուելուն ու փակցուելուն վրայ տեղեկութիւն չունին։

Արդ ազդարարութիւնք կարդացուելով հասկցուեցաւ թէ մեծ տեսակը կը պարունակէր «Իսլամաց փրկութիւնը փնտռող հնդիկներ» ստորագրութիւնն, «Ամէն ախտի դեղ եղող հնդկական դեղն, որ բոլոր աշխարհի մէջ փառք ու պատիւ գտած է» խորագիրն և խել մը գրգռիչ յայտարարութիւններ։ Միւսն ալ «Իսլամ հայրենասիրաց գօմիթէ» ստորագրութիւնը, «Օսմանցի՛ք» խորագիրն և Վեհ. Սուլթանին ու Իւր կայս. կառավարութեանը դէմ կարգ մը անճահ ու անվայել խօսքեր ինչպէս նաեւ ապստամբութեան հրաւիրելու համար գըրգռիչ խօսքեր։

Ընդհանուր դատախազը դատարանին յանձնեց Եոզղատի նախնական պատժական դատարանին մէջ տեղի ունեցած դատավարութեան մը ատենագրութիւնն, ի մասին Հաճի քէօյի՝ Մարզուանու քօյէճի աշակերտներէն Լորտօղլը Գասպարի ու ընկերոջը Բինօղլը կառապան Սերովբէի որք ամբաստանուած էին թէ անցեալ տարի օգոստոս 26 ի օրը Զօրումի շրջակայքը Օսմանճըքի դարպասնին վրայ յարձակեր եւ Զօրումի Չիչէլլի դարպանտին ոստիկան զինուորն սպաննած են. նոյնպէս ի մասին Գասպարի հօրը՝ Յովհաննէսի՝ ինչպէս նաեւ Յակոբի և Աւետիսի, որք ամբաստանուած էին թէ նոյն անձանց օգնած են։ Այդ ատենագրութիւն կարդացուեցաւ։ Պարունակութիւնն էր թէ Գասպարի խոստովանութեամբ և ձեռք բերուած ապացոյցներով ու տեղեկութիւններով հասկցուած ըլլալով որ Գասպար՝ Սերովբէի եւ անծանօթ իւր երկու ընկերու հետ միասին՝ վրացիի հագուստով և զինեալ վիճակի մէջ աւազակութեան ու խռովարարութեան սկսելով, վերոյիշեալ Թղթատարին վրայ յարձակած և ոստիկան-զինուոր Իպրահիմը սպաննած են, այդ անձինք դատապարտուած են ըստ տրամադրութեան պատժական օրինաց 58րդ յօդուածի յաւելուածին։

Կարդացուեցաւ նաեւ՝ Մատէնի Թղթատարի սուրհանդակ Իսմաիլի ու ոստիկան-զինուոր Հաճի Նէճէպի սպանութեան վերաբերեալ քննութիւն և բժշկական տեղեկագիրը, որք ընդհանուր դատախազին կողմէ տրուեցան։ Քննութեանց տեղեկագիրը կ'ըսէր թէ Հաճի Նէճէպի աջ թեւի բազուկին ներսի կողմէն գնտակ մը մըխուելով, աջ կողմը ծակած և ձախ կողմի մէջքի ոսկորին վրայէն դուրս ելած էր, թէ գնտակ մ'ալ աճուկէն ներս մտնելով հետեւի կողմէն ելած էր, թէ Իսմաիլի աջ ուսին, գլխին և մէջքի ոսկորին վրայ և գօտիին վերի մասէն գնտակը մխուելով կուրծքին աջ կողմին վրայէն դուրս ելած էր և թէ նոյն երկու անձինք այդ վէրքերէն մեռած էին։ Բժշկական տեղեկագիրն ալ կ'ըսէր թէ այդ մեռեալք գերեզմաններէն հանուելով քննուած են, թէ ասոնցմէ Թղթատար Իսմայիլ գրեթէ վաթսուն տարեկան է տոկուն կազմուածքով, թէ ասոր մարմինը բոլորովին ուռեցած ու տարրալուծուած ըլլալով, միայն կարելի է եղեր տեսնել թէ գնտակը մխուեր է ձախ ուսին գըլխէն ու հետեւի կողմէն և աջեւի կողմէն դուրս ելեր է, թէ ուրիշ մ'ալ մէջքի ոսկորէն մտնելով թոքին մնասեր և աջ ստինքին քիչ մը վերէն դուրս ելեր է, թէ ոստիկան-զինուոր Հաճի Նէճէպ 40 տարեկանի մօտ է, թէ գնտակը մխուեր է ասոր աջ թեւին ներսի կողմէն ու մէջքի ոսկորին վրայէն և աջ աճուկին վրայէն և դուրս ելեր է աջ կողին տակէն և կուրծքին աջ կողմի 6րդ ու 7րդ կողոսկրէն և թէ ասոնք այդ վէրքերէն մեռած են։

Հարցուեցաւ ամբաստանեալներէ Կիւլպէնկի ու Թորոսի թէ ի՞նչ պիտի ըսէին։ Ասոնք պնդեցին իրենց նախորդ ուրացմանը վրայ։

Կարդացուեցաւ՝ կեսարացի Չալըքճը Մէհմէտ Չավուշօղլը Մուսթաֆայի սպանութեան մասին տրուած տեղեկագիրն որուն կցուած էր կեսարիոյ թաղապետական բժշկին տեղեկագիրը։ Այդ գրութիւն կը գտնուէր քննութեանց թուղթերուն հետ։ Պարունակութիւնն էր թէ բժշկական քննութեամբ հաստատուած է որ Մուսթաֆա մեռած է՝ աջ ականջին ետին գնտակի մը միջոցաւ բացուած վէրքէն, թէ յետոյ դէպքին վայրն երթալով քննութիւններ կատարուեր և հասկցուեր է որ սպանեալը իւր հօրը և քեռայրին հետ գացեր է Կիւրինճիօղլը Հաճի Աւետիսի՝ Էսկիշէհրի աբալլար կէտիկի անուն տեղն ունեցած այգին հովի մէջ ձիւն պահելու համար, թէ ժամանակ մը աշխատելէ յետոյ մօտակայ քէօշկ մը երթալով երբ ջուրի աման մը կը փնտռէին եղեր, խոհանոցին տակ գտնուած նկուղէ մը անծանօթ քրիստոնեայ մը հրացան պարպելով անկից ելեր և իրենց հայոյութիւններ ընելէ յետոյ սկսեր է փախչիլ դէպի Էյրի Պուշաք գիւղախումբը, թէ իրենք ալ սկսեր են զայն հալածել, թէ այդ անձ մէկ քանի անգամ ալ հրացան պարպելով վերջին հարուածէն ելած գնտակը վախճանեալ Մուսթաֆայի աջ ականջը մըխուեր և այդպէս մեռնելուն պատճառ եղեր է և թէ Մուսթաֆայի քեռայրը Մուսթաֆա խմաց տուեր է որ այդ անձ Ագեազըի այգիներուն կողմը փախեր է։ Բժշկին տեղեկագիրն ալ կ'ըսէր թէ վախճանեալոյն աջ ականջին մէջ գնտակ մը մտնելով քիմքին մէջ վէրք մը բացեր է, որուն հետեւանօք բերնէն ու քիթէն արիւն հոսեր և մեռեր է։

Հարցուեցաւ Արզմանօղլը Յովհաննէսի թէ ի՞նչ պիտի ըսէր։ Պատասխանելով կըրկնեց իւր նախորդ ուրացումը։

Նախագահը ծանոյց ընդհանուր դատախազին թէ քննութիւնք այս աստիճանին հասած էին։

Ընդհանուր դատախազը խօսք առնելով ըսաւ որ դատը վերլուծելու պահուն մանրամասնօրէն իւր թուած պարագաներով հարցաքննութեան և դատավարութեան պահուն կրկնուած յայտարարութիւններով, հարցաքննիչ դատաւորին եղատարանին առջեւ եղած բացօրոշ խոստովանութիւններով, լսուած հանրային իրաւանց վկաներու վըկայութեամբ ու տեղեկութեամբ, երբ տուներէն ու բնակարաններէն գտնուած ու կարդացուած մնասակար թուղթերով և ցոյց տրուած զէնքերով ու գոյքերով և ուրիշ ապացոյցներով ու նշաններով հաստատուած է թէ ամբաստանեալք՝ Օսմանեան կայսերական երկիրներու մէկ մասը տէրութեան իշխանութենէն հանելով հայկական կառավարութիւն մը կազմելու սնոտի նպատակաւ կարգ մը պարզամիտ հայեր խաբած և դատին վերլուծութեան պահուն ցոյց տրուած գիւղաքաղաքներու ու գիւղերու մէջ խռովարարական ժողովներ կազմած են, թէ՛ անձամբ և թէ ուրիշի միջոցաւ գրգռած են ժողովուրդն և կայս. կառավարութեան հաւատարիմ հպատակներն՝ զէն ի ձեռին ապստամբեցնելու համար Օսմանեան Տէրութեան և կայս. կառավարութեան դէմ, թէ Օսմանեան Տէրութեան ներքին ապահովութիւնը վրդովելու պարսաւելի իղձով ունայնաբանութիւններ պարունակող ազդարարութիւններ հրատարակած ու փակցուցած են, որք Վեհ. Սուլթանի նուիրական անձին և Իւր կայս. կառավարութեանը դէմ անվայել և անճահ խօսքեր կը պարունակեն, և թէ աւազակաց խումբեր կազմած, Թղթատարներու վրայ յարձակած և սպանութիւններ ու աւարառութիւններ գործելով այլ և այլ պախարակելի եղերական ոճիրներ գործած են։ Ընդհանուր դատախազը պահանջեց որ ըստ այնմ ամբաստանելոց համար մեղապարտութեան վճիռ տրուի։

Թղթատարատան փոխանորդ Պէքիր Բահմի էֆէնտի ըսաւ որ ամբաստանեալներէ Կիւլպէնկ ու Թորոս Մատէնի Թղթատարին վրայ յարձակելով սուրհանդակն ու ոստիկան-զինուորն սպաննած են և թէ այդ պարագայներ հաստատուած են։

Հանրային Պարտուց վարչութեան դէտ Իզզէթ ըսաւ որ ամբաստանեալներէ Փանոս ու Միսաք՝ Լալէ Պիլէնի մէջ իւր ճամբան կտրելով, ձին, պայուսակ մը, ժամացոյցն ու զէնքը առած են, ինչ որ հաստատուած է։

Ամբաստանեալներէ Դանիէլ վարդապետի, Ճիւնինօղլը Սահակի, Թինօղլը Պետրոսի, Միտիլօղլը Սա՞րգիսի, Ատէրօղլը Ղազարոսի, Բէչճեան Միսաքի, Աբգարեան Յովհաննէսի, Մաղաքեան Գրիգորի, Աթէշօղլը Միքէլի, Կէօչկէրեան Ղազարոսի, Քէպապճեան Սենեքերիմի և Սուրբիկի փաստաբան Սպահեան Մամաս էֆէնտի իւր պաշտպանողական ճառն սկսելով՝ ըսաւ թէ փոխանորդեալներէն Դանիէլ վարդապետ պարտաւորուած ըլլալով ընդունիլ վանքը եկող հիւրերն, Ռշտունին իբրեւ հիւր ընդունէր է, թէ վանքին սպասաւորներէ ոմանց առանց իր գիտութեան խռովարարական գործոց մէջ ծառայելումն գօմիթէին անդամ չը կրնար նկատուիլ, թէ փոխանորդեալը ներկայ չէ գտնուած այն տեսակցութեանց զորս Որբչտոնի վանքը եկողներուն հետ կատարած է սենեակի մը մէջ քաշուելով, ուրկէ չէ կրցած գիտնալ թէ ի՞նչ բանի վրայ կը խօսին և կարծած է թէ առեւտրական գործոց վրայ կը խորհրդակցին և թէ Կիւլպէնկի աղաչանօք թէեւ գրած է անոր կենսագրութիւնն և բերնէն ըսած մէկ քանի ոտանաւորները, սակայն ըստ որում խըրատներ տուած է Կիւլպէնկի որպէս զի ետ կենայ այդ տեսակ գաղափարներէ, ուստի Դանիէլ վարդապետի այդ թուղթերը գրելն յանցանք մը չը կրնար նկատուիլ։ Ճիւնինօղլու Սահակի ու Թինօղլու Պետրոսի և իբրեւ վկայ լսուած Ջիւլամօղլը Գարօի ու Աւատուրի միջեւ, որուն յայտարարութիւնները կարդացուեցան, և թշնամութիւն մը կեցած և իրենց բամբասիրուն մէջ հակասական խօսքեր գտնուելով, իրենց այդ մասին տուած վկայութիւնը նշանակութիւն մը ու ազդեցութիւն մը չը կրնար ունենալ, թէ անհաւանական է որ իւր փոխանորդեալը 12 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող տեղ մը մէկ գիշերուան մէջ երթալով ազդարարութիւն փակցնէն և թէ փոխանորդեալները հաշուով կրնան հաստատել թէ ազդարարութեանց դէպքին ատեն Հաճիքէօյ գտնուած են։ Միտիլօղլը Սարգիսի համար լսուած վկաներն ալ դատարանի առջեւ ըսած են թէ տեղեկութիւն չունին և անոր մասին ոչինչ յայտնած են. իւր միւս փոխանորդեալոյն Ատէրօղլը Ղազարոսի վերագրեալ նամակն ալ պարզ թուղթ մ'է, ուր մնասակար բան մը չկայ և ոչինչ կայ ցոյց տուող թէ խռովարարական ընկերութեան անդամ է և դատին նիւթ եղող խնդրոյն մասնակցած ըլլայ և թէ ուրիշ տեսակ ապացոյց մ'ալ չկայ։ Իւր փոխանորդեալներէն Աբգարեան Յովհաննէսի համար ալ ամբաստանեալներէ Բէչճեան Միսաք ու Մօչօ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ ըսած են թէ ընկերութեան անդամ է և ազդարարութիւնները փակցուելուն նա ալ ներկայ գտնուած է, սակայն Աբգարեան Յովհաննէս այդ դէպքին ատեն առեւտուրի համար Սեբաստիա գտնուեր է, թէ Միսաք ու Մօչօ դատարանին առջեւ հերքած են իւր փոխանորդելոյն համար իրենց ըսածները և թէ յայտնի է որ դատարանի մը մէջ ուրիշի մը դէմ տրուած տեղեկութիւնն եթէ անոր բացակայութեանը տրուած է, ընդունելի չէ։ Մաղաքեան Գրիգորի, Աթէշօղլը Միքէլի, Կէօչկէրեան Ղազարոսի և Քէպապճեան Սենեքերիմի նկատմամբ ալ եղած ապացոյցներն այդ Միսաքի ու Մօչօի նշանակութիւն չունեցող յայտարարութիւններն են, զորս ըրած են հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ և թէ ուրիշ տեսակ ապացոյց մը ու նշան մը չկայ։ Գալով իւր փոխանորդեալներէ Սուրբիկի, այս ալ իւր գործին հետեւանքն եւ չարն ու բարին որոշելու անկարող է և ազդարարութիւնները փակցնելու միջոց մը եղած է, որովհետեւ զինքը պահուըցուցեր են թէ իրեն վնաս մը չպիտի գայ և միանգամայն այն պարագան թէ Ժիրայրն ու Ռշտունին իբրեւ հիւր իւր տունն ընդունէր է, ըստ օրինի իրեն վրայ պատասխանատուութիւն մը չկրնայ հրաւիրել։ Փաստաբան Սպահեան Մամաս էֆ. իւր խօսքն աւարտելով խնդրեց որ իւր բոլոր փոխանորդելոց համար անպարտութեան վճիռ տրուի։

Ամբաստանեալներէ Մաքսուտեան Աւետիսի, Նաայիօղլը Գրիգորի, կառապան Յովհաննէսի, Զօլաքօղլը Յակոբի, Քէրթմանօղլը Գարօի և Արզմանօղլը Յովհաննէսի փաստաբան Իզզէթ էֆէնտի խօսք առնելով ըսաւ որ փոխանորդեալներէն Մաքսուտեան Աւետիս՝ Դանիէլ վարդապետի սպասաւորն էր և իբրեւ սպասաւոր իւր տիրոջը հրամանովը ծառայութիւն մը կատարելու առթիւ, առանց գիտնալու Որբչտոնի թուղթերն ու գոյքերը պարունակող սնտուկը տեղ մը պահած էր՝ նոյն վարդապետին հրամանաւ· ուստի իւր այս ընթացքն ապացոյց մը չը կրնար նկատուիլ թէ մասնակից եղած ըլլայ ամբաստանութեան նիւթ եղող խնդրոյն։ Նաայիօղլը Գրիգոր իւր ապրուստին միջոցը եղող արհեստին բերմամբ և իւր չը գիտցած մէկ լեզուաւ կնիք մը փորագրած է, պարագայ մը որ խռովարարական արարք մը չը կրնար նկատուիլ և մանաւանդ մէկուկէս մէճիտիյէ վարձք առած է, ինչ որ կապացուցանէ թէ խռովարարական ընկերութեան մասնակից չէ։ Կառապան Տիրօսօղլը Յովհաննէս ալ թէեւ Կեսարիայէն Փափազեան Քերովբէէն առած նամակները ի Մարզուան Մկրտիչ Փափազեանի տարած է և փոխադրձաբար, սակայն օրինական ու և է ապացոյց չկայ թէ իւր փոխադրած նամակները խռովարարական գործերու վերաբերեալ ըլլալը գիտնալով փոխադրած է և միանգամայն յայտնի է թէ երբ մարդ մը՝ անձի մը ուրիշ անձի մը ուղղած նամակը տանի՝ օրինական պատասխանատուութեան մը չենթարկիր։ Զօլաքեան Յակոբ թաղի պահապան ըլլալով այդ հանգամանքով զէնք մը գնած է և ատոր համար խռովարարական ընկերութեան նպատակին ծառայած չկրնար նկատուիլ։ Քէրթմանօղլը Գարօի համար ալ համոզիչ տեղեկութիւն մը չկայ թէ խռովարարական ընկերութեան գրգռիչներէն ու կազմակերպիչներէն եղած ըլլայ, միայն հանրային իրաւանց վկաներն ըսած են թէ Գարօ՝ արդարութեան ու բարեգործութեան նպատակաւ ընկերութեան մը համար խօսելով թելադրութիւններ ըրած է, սակայն այդ վկայութիւնք ապացոյց մը չեն համարուիր որ Գարօ խռովարարական գօմիթէին գրգռիչներէն է։ Արզմանօղլը Յովհաննէսի տրուած վարձքի մը փոխարէն Մարզուան գացած է, առանց գիտնալու թէ ի՛նչ բանի համար է և միանգամայն մէկ քանի տեղեր թուղթեր փակցուցեր է, որք իրեն տրուած էին ըսուելով որ մնասակար բաներ չեն։ Այս պարագայներով Յովհաննէս խռովարար մը չը կրնար նկատուիլ։ Մուսթաֆայի սպանութեան գործին համար լսուած վկաներէ բուն իսկ դէպքին վրայ վկայութիւն տուողներու արտայայտութեանց մէջ հակասութիւն կայ· ուստի թէ՛ այդ պարագան և թէ սպանեալոյն հետ իրենց ունեցած ազգականութեան աստիճանն ի նկատի առնելով՝ իրենց վկայութիւնք նշանակութիւն չունին։ Ոստիկան զինուորաց կողմէ տրուած տեղեկութեանց մէջ ալ սպանութեան գործին վերաբերող կէտ մը չկայ։ Իզզէթ էֆէնտի իւր խօսքն աւարտելով խնդրեց որ իւր փոխանորդելոց համար անպարտութեան վճիռ տրուի։

Միւս փաստաբանք՝ Գէորգ, Կարապետ, Արթին, Նազըմ, Յակոբ, Լազարաքի եւ Նազարեթ էֆէնտիները յայտարարելով որ իրենց պաշտպանութեան ճառերը ամբողջովին չեն կրցած պատրաստել, ժամանակ խնդրեցին։ Հետեւաբար դատը յետաձըգուեցաւ մայիս 29 ի շաբաթ օրուան և ամբաստանեալք բանտ առաջնորդուեցան։

27 Մայիս 1309

Նախագահ Բարթուղար
Հիւսէյին Հիւսնի Գամիս

Անդամք
Ալի, Թէվֆիգ, Օննիկ, Նորկի

(Շարունակութիւնը վաղուան թուով)

ԱԶԴ

ԱՌՋԵՒՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ, յօրինեց Սիմոն Գաբամաճեան, ընտիր տպագրութիւն, պարունակութիւն ճոխ եւ բազմակողմանի· էջ 272, գին 7 դահեկան։ Վաճառման կեդրոնատեղիք Պէրպէրեան տպարան եւ Հաճօբուլօ խան թիւ 29 վաճառատունն կ. Պոլիս։ 708 3—3

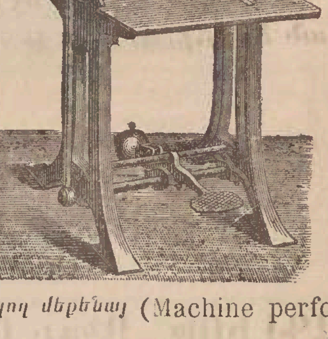

Ծակծկող մեքենայ (Machine perforer)

ՄԱՆՍՖԵԼՏ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼԷՅՊՑԻԿ

ի 1855

ԿԱԶՄԱՐԱՐԱՑ, ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՑ, ՏՊԱԳՐՉԱՑ եւ այլ զանազան ԹՂԹԻ եւ ԽԱՒԱՔԱՐՏԻ արհեստագործաց յատուկ մեքենաներ շինող նշանաւոր ՄԱՆՍՖԵԼՏ գործարանը, որոյ մեքենաները արդէն ծանօթ են եւ յոյժ գնահատուած թէ Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց մէջ, ձեռնարկած է նաեւ ԿԱԶՄԱՐԱՐԺ մեքենաներ պատրաստելու, թէ մէկ եւ թէ երկու գլանով, որք՝ ինչպէս սոյն գործարանի ամէն շինած մեքենայք՝ տոկուն եւ դիւրագործածելի են։

Մանսֆելտի գործարանը կը պատրաստէ ԹՈՒՂԹ եւ ԽԱՒԱՔԱՐՏ ԿՏՐԵԼՈՒ մեքենաներ ամէն տեսակ զանազան դրութեամբ։

ԽԱՒԱՔԱՐՏ ԴԾԵԼՈՒ եւ ՃԵՂՔԵԼՈՒ մեքենաներ թէ կազմարարաց եւ թէ տուփ շինող գործարանաց յատուկ

ԹՈՒՂԹ ԾԱԿԾԿՈՂ (perforage) մեքենայներ թէ ձեռքով եւ թէ ոտքով գործող,

ԹՈՒՂԹ եւ ԽԱՒԱՔԱՐՏ կաղապարող եւ զանազան ձեւով (ինչպէս թղթէ տանդելա) կտրող մեքենաներ, գրքերը պատրաստելու, կարելու, սեղմելու, կողքերը անցունելու, ոսկեզօծելու, վրայի զունաւոր կամ ոսկեզօծ տառերը եւ ծաղիկները տպելու մամուլներ, ամէն պեսակ եւ զանազան մեծութեամբ ԹՈՒՂԹԸ ՑԿՆԵԼՈՒ ԵՒ ՓԱՅԼԵՑՆԵԼՈՒ գլանաւոր մեքենայներ թէ կազմարարաց եւ տպագրչաց յատուկ եւ թէ թղթի գործարանաց համար։ Մանսֆելտ գործարանը ՔՍԱՆ ԵՒ ՀԻՆԳ արուեստահանդէսից մէջ մրցանակի արժանացած եւ 13 արտօնագիր ստացած է իւր հնարած եւ կատարելագործած մեքենայից համար։

Մանսֆելտի մեքենայք, ճիշդ, տոկուն, դիւրին եւ արագաշարժ ըլլալով հանդերձ՝ նաեւ ՑԱԾ ԶԱՓԱՒՈՐ են գնով։

Ցանձնարարութիւնք ճշդութեամբ կը կատարուին, մանրամասն տեղեկութիւնք կը տրուին այն ամէն անձանց՝ որ կը դիմեն անձամբ կամ նամակաւ առ.

Ներկայացուցիչ Մանսֆելտ գործարանի
Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
9 Եսկի-Զապթիյէ, Կ. Պոլիս

ԴԱՐՈՒՍ ՄԵԾ ԳԻՒՏԸ

«Կեանքի երիտասարդացում և երկարացում Կօտինօ Էլիքսիրով, միակ անվտանգ դարման ընդդէմ «Անկարողութեան»։ Ուղեցէք Էլիքսիր Կօտինօյի վարչութենէն, Փարիզ, Ս. Լազար փողոց, թիւ 7, բացատրիչ տետրն, որ պիտի ղրկուի ձրիապէս։

Սրուակը՝ 20 ֆր. 3 սրուակը 50 ֆր.

Ի Պոլիս կը վաճառուի «Բանդիւք»ի բրիտանական դեղարանը և ի Տրապիզոն, յանձնակատար Պ. Պ. Բուսի եղբարք։

ՄԻՍՔԷԹ

Երեւանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու յատկութեանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ յանձնարարուած օղին եւ. միստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ անուանումը եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գըներով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատուները։ Ղալաթիա Գօմիսիոն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 9?, Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը։ Սանտըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 զբօսարանը։ Մոմխանէ փողոց թիւ 111 Մակազէն Ռիւս խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամացոյցը Ստեփանի հաճի Գօսթիի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12?։ Ի Պոլիս Հաճօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24։ Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թօրամեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթա Սէրայի կից թիւ 57։ Ղալաթա Սէրայի դէմի փողոցը Քիլտիրի թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըյի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սարիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Անանեանի թիւ 40 մթերանոցը։ Գատըգիւղի, Խոկէլէ ճատտէսի փողոց, թիւ 24 մթերանոցը Գում-զաբու Սթասիոն ճատտէսի փողոց թիւ 6։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի շահանէճէ էրզաք անպարը իչուն ալընաճագ 2 ճինս սօղանըն գարարը գաթիսի աղօսթօսը րումինին 11ինճի չարշանպիհ կիւնի վիրիլէճէկինաէն թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհայեթ 8է գատար Խազինէի միւշարիւլէյհաէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

4 աղօսթօս 309 1—3

ԻԼԱՆ ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինշաաթը աւքէրիէէնին 1 սէնէլիք իհթիեաճը իչուն լամա 4 քէօշէ եուվարլաք վէ սայիր ճինս թիմուր էնվայը միւնագասաեա գօնուլարագ աղուսթօսուն 16 ընճը բազար կիւնի գարարը գաթիսի փէրաասը 100տէ 5 թէնզիլաթըընըն գապուլը օլաուղունուան թալիպ օլանլարըն ինշաաթը աւքէրիէէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 57 1—3

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՎՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ եւ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,794,012

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ դիւրութիւններ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ընծայել ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ծախքին համար մինչեւ ցարդ վճարած գումարն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքները և դրամոթղթաբերն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գտնուող Թիւ 22 և 22 bis գրասենեակը, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՄՔԷՐԻ

Մուգավա քագէթ 300, սիյահ խաբինաթօ, մէթրօ 300, 1ինճի նէվ սիյահ քէթէն պէզի մէթրօ 250, 2ինճի նէվ սիյահ քէթէն պէզի մէթրօ 250, պէյազ բէյվէնտուզ մէթրօ 150, եումաք սիճիմ ատէտ 150, Թութգալ քիլօ 150, էյվանը մէչին ատէտ 500, պէյազ քէթէն չէրիտ թօփ 200, չամ գուլէսի քիլօ 200, եան քեզաթը Թապաքա 400:

Տաիրէի ասքէրիէէ մաթպախսրնըն միւճէլլիտխանէսի իչուն միւպաեա օլունաճագ էվվէլճէ իլան գըլընան պալատ միւֆրէտաթը մուհարրէր էչեանըն միւնագասասը իչպու աղըսթօսուն 15ինէ գատար թէմտիտ խուլմիչ օլտուղունտան չէրայիթը վէճհ իլէ իթխաւ Թալիպ օլանլարըն նումունէլէրինի կէօրմէք վէ չէրայիթի անլամաք իւզրէ միւտաքէբ միրգումէ զարքիընտա մագամը Սէրասքէրի մուհասէպաթ տաիրէսի չիւպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ էթմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 53 2—3

Ղայրէզեանեա ճընէճը նիզամիէէ Ֆրգասընտա պոլոլոնան բինաթ վէ սըվարի վէ Թօփճու ալայլարը վէ սաիրէ հայվանաթը իչուն 1 սէնէ զարֆընտա ալընմագ իւզրէ մաշալինճէ մէվգըի միւնագասաեա գօնուլտուղու էվվէլճէ իլան օլունան էչեար մույթապիէէ ֆիյաթը մալումէ իլէ Թալիպի եօհտէսինտէ գալըպ աղըսթօսուն 8ինճի կիւնի իհալէի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընտան 100տէ 3 վէ տահա զիեատէ թէնզիլաթ իճրասընա Թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրէ գատար պէնչէր կիւն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 54 2—3

Պէյքօզ տապաղխանէսինին իմալաթ մաշալինտէ թէրաքիմ խուռ Ֆիրուխթը լազըմ կէլէն 5000տէն 10,000 գըեէի ճէտիտէ գատար սըղըր էրինթիսինին պէհէր գըեէի ճէտիտի 6 փարաեա օլարագ Թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ աղըսթօսը բուժինին 9ընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւզայէտէսի իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէրէք Ֆիրուխթ օլունաճաղընտան Ֆիի մէզքիւրուն զամը իլէ իշթիրասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 55 2—3

Նիզամիէէ էյլիւէ անպարը իչուն միւպաեա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասաեա գօնուլան 2600 ատէտ եէրլի իմալը եէին քիլիմին ատէտի 19 ղրշ օլարագ Թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ աղըսթօսը բուժինին 9ընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթխասընա վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 56 2—3

Եանեա վէ մէվազըինտէ պուլունան ճիւնութը ճէնապը շահանէ իչուն միւպաեասը մէզքէրի միւնագասաեա վազ օլունան տաքէյին իթխասընա Տիրսատէթտէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 51 3—3

Նիզամիէէ էրզաք անպարը իչուն միւպաեա օլունաճագ օլան 3000 գըեէ բըբարմաչէթ մոմունուն պէհէր գըեէսի 6 ղրշ. 30 փարատա Թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ աղըսթօսը բուժինին 5ինճի բէնչէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն մէզքիւր Ֆիյաթտան թէնզիլաթ իճրասը իլէ մէզքիւր էլ մըզատը բըբարմաչէթ մոմունուն իթխասընա Թալիպ օլանլարըն վագթը մէզքիւրէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր: Նօ. 52 3—3

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որ ամէն երկու շաբաթ կը բանի Լիվէրփուլէ և Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	7718	[illegible]	4845
[illegible]	7718	[illegible]	4531
[illegible]	7391	[illegible]	3574
[illegible]	7268	[illegible]	2403
[illegible]	5587	[illegible]	2393
[illegible]	5517	[illegible]	2166
[illegible]	4809	[illegible]	2246
[illegible]	4557	[illegible]	2144
[illegible]	2143	[illegible]	899
[illegible]	1876	[illegible]	1365
[illegible]	1614		

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Պաքոն, Լիվրփուլէ աստ կը հասնի, դէպ ի ամսոյս 30ին:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակալ Thomas C. Joly
Ալիքսիտոս խան, Թիւ 401 Ղալաթիա

17

ՏԻԲ. Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշքշուք լինելու արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաաստուի ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց:
(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր: 698

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, Կանայք, Տկարակազմ Տղաները և ամէն փափուկ անձինք:

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով:

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՅԹ ՏԸ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միացութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամէն ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, ևն. ևն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային բժժհատութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կ'րպեն ենթակայ են մեր օրերս:

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 438

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿԻՒՍՏ ԲԱՍԷԿԱ Ղալաթիա, Մումհանէ, Թիւ 86. Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամէն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով:

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ է Փարիզ եր Վէպըոմուէյին, Պան փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վիի»	»	114,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ:
Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քույսէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքեօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ: 690

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղալցեմ Եւրոպայի արհեստաւորներէն մէջ Մաքուրներ, Բոքէյեաներ, Ժամաներ

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավեարի, րէչէլի, խաշվէի, շաքարի, սիկառի, Թութթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով:

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամեն տեսակ կահեր, պարտէզի դոյլեր, լուացարաններ, ևն. ևն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած:

Դիւրամատչելի ամենուն:

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ՛ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին: 719

Պահճէ-Գաբու, Րասիմ Բաշա խանի դէմ:

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլէ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	4200	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	700

Բէրա շոգենաւը օգոստոսի դէպ ի 7ին Լիվրփուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով:

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ. Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվրփուլ

292

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 2 14 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի:
Գշ. 3 15 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէօսի ճամբով,
Դշ. 4 16 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին:
Դշ. 4/16 Սուրհանդակ դէպի Փօթի Ալեքս Նաւաhանգիստները մինչեւ Պաթում. առաւօտեան ժամը 11ին:
Շ. 5/17 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:

Ազդ. — Յունիս 3,15, երեքշաբթի օրը կ'սկսին դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Աղեքսանդրիա մէջ պիտի հանդիպին Թրիբօլի Պէյրութ, Եաֆա, և Բօր-Սայիտ գծեր դառնալով: 605

ԹՈՒՐԱՆՏՕՆ ԿԱՐԴԻՖ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Լիվերփուլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ
ԹՈՒՐԱՆԹՕՆԼԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	5500	[illegible]	2200	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	1800	[illegible]	1000
[illegible]	3000	[illegible]	2200	[illegible]	2800
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	4400
[illegible]	2200	[illegible]	3300	[illegible]	3200
[illegible]	2000	[illegible]	7000	[illegible]	3000
[illegible]	8800	[illegible]	1200	[illegible]	3500
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	3500
[illegible]	2500	[illegible]	2300	[illegible]	4000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	8200
[illegible]	2000	[illegible]	4200	[illegible]	2000
[illegible]	2700	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	5000	[illegible]	2000	[illegible]	4300
[illegible]	5500	[illegible]	4500	[illegible]	3000
[illegible]	3400	[illegible]	3000	[illegible]	1200
[illegible]	2500	[illegible]	1500	[illegible]	2800
[illegible]	2500	[illegible]	4300	[illegible]	900
[illegible]	4800	[illegible]	6500	[illegible]	5000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	5000
[illegible]	2600	[illegible]	3100	[illegible]	3600
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	1000
[illegible]	3200	[illegible]	3000	[illegible]	200
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	200
[illegible]	800	[illegible]	4500	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	2000	[illegible]	120
[illegible]					8000
[illegible]					8000
[illegible]					8100

Մօրէտօ շոգենաւը, նաւապետ Բինկ, աստ հասաւ:

Տեղեկութիւններու համար ամէն դիմողներուն կ'ընծայուի
Դիմել առ Յ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՕ Գործակալք
Թիւ 17-18, Բիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա

709

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1893 Մայիս 30էն սկսեալ մինչեւ Օգոստոս 31

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն Եմինէօնիւ իջնող գծի ... երթեւեկութեան ժամերը

Ժամ		Թ.
11 10	Եէնիմ. Մեզար. Պէօյ. Թարա. Եէնիքէօյ. պէյքոզ. Ռ. Հիսար (Ռ. Հիսարի շոգենաւը պիտի հանդիպի)	37
12 —	Եէնիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարապիա Եէնիքէօյ. (Եէնիքէօյի շոգենաւը ...)	17
12 35	Եէնիքէօյ. Ս. Թէֆ. Միրկ. Պէյլէր. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ	42
12 40	Ռ. և Ա. Գավաք Մեզար. Պէօյք. Թարապ. Պէյքօզ Ռ. Պաշ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթք. (...). Բոլոր ... Պէյլէր. Գուրգ. Պէշիկթաշ.	38
12 45	Եէնիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. (Եէնիք. ...) ... Ս. Թէֆ. Միրկ. պէյք. Ռ. Հիսար պէպէք. պէպէքի ...	40
1 15	Եէնիք. Ս. Թէֆ. Միրկ. պէյք. Ռ. Հիսար պէպ. պէպէքի ... բացի ուրբաթէ	20
1 40	Եէնիմահալլէէն Մեզար. Պէօյիւք. Թարապիա Եէնիք. (Եէնիք. ...)	32
2 10	Եէնիք. Ս. Թէֆ. Միրկ. պէյք. Ռ. Հիսար պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ	33
2 30	Ա. Ռ. Գավաք Մեզար. Պէօյք. Թարապ. Պէյքօզ ... բացի Օրթաք. Վ. անիք. Չենկ. Պէյլ. Գուրգ. Պէշիկթաշ	37
3 —	Եէնիմահ. Մեզար. Պէօյ. Թարպ. Եէնիք. Ս. Թէֆ. Միրկ. Պէյք. Ռ. Հիսար. Ռ. Հիսարի ... ուրբաթ օրերը Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	17
4 —	Եէնիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք. Ս. Թէֆ. Միրկ. Պէյք. Ռ. Հիսար. Պէպէք Պէշիկ. ... ուրբաթները Արնվ. Գուրչ. Օրթք.	40
5 30	Եէնիմ. Մեզ. Պէօյիւք. Թարպ. Պէյքօզ Եէնիք. Ս. Թէֆ. Միրկ. Պէյք. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ.	22
7 —	Եէնիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Բաղչ. Եէնիք. Միրկ. Գանլը. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չենկէլք. Պէյլէր. Օրթաք. Գուրգ. Պէշիք. Իւսկ.	21
8 —	Ա. և Ռ. Գավաք Մեզար. Պէօյք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք. ուրբաթները Ս. Թէֆ. պիտի հանդիպի	32
9 40	Եէնիք. Ս. Թէֆ. Պէյք. պէպէք օրթ. [բացի ուրբաթէ]	41
10 10	Ռ. Հիսար Արնվք. Պէշիք.	38
10 15	Եէնիմ. Մեզար. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշիք.	33

Եէնիմահալլէէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

Ժամ		Թ.
11 5	Եէնիք. Ս. Թէֆ. Միրկ. Պէյք. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.	28

Պէպէքէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

Ժամ		Թ.
11 —	Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.	23
11 30	Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.	28
12 —	Օրթաք.էն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր. է]	20
11 55	Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ.	41
12 35	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	23
1 5	Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	42
1 45	Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	21
2 5	Օրթաք.էն ուղղ. կամուրջ բացի ուր. է	38
2 35	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	33
3 5	Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	25
3 50	Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. Գավաքի բացի ուրբաթէ	20
3 50	Օրթ. ուղղ. կամուրջ բացի ուրբաթէ	37
4 55	Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք բացի ուրբաթ օրերէ	33

Անատոլու եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

Ժամ		Թ.
11 15	Գան. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզգ.	33
11 15	Պէյքօզ Բաղչայ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթք. (Գանտ. պիտի հանդիպի) (Ուրբաթները բացի Օրթաք.էն Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզգ.)	20
11 45	Պէպէք Գանտ. Վանիք. Չենկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. [բացի ուրբաթէ]	21
12 —	Պէյքօզ Բաղչայ. Եէնիք. Չուպ. Գանլ. Պէյք. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզ.	25
1 —	Գանտիլ. Վանիք. Չենկ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիք.	28
1 15	Պէյքօզ Բաղչայ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Օրթաք. [Գանտիլլի շոգենաւը կը հանդիպի]. ուրբաթները բացի Օրթ.է Վանիք. Չենկէլք. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիք.	38
1 50	Պէյք. Եէնիք. Ս. Թէֆ. Միրկ. Պէյք. Ռ. Հիսար պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկթաշ. Եէնիք.էն կամուրջ գացող շոգենաւը կը հանդիպի	23
2 —	Գանտ. Վանիք. Չենկէլ. Պէյլէրպէյ. Գուզգ. Պէշիք. բացի ուրբաթէ	41
3 —	Գանտ. Վանիք. Չենկէլ. Պէյլէրպէյ. Գուզգ. Պէշիկթ.	28
3 10	Պէյքօզ Բաղչայ. Չուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Օրթ. (Գանտիլլի շոգենաւը կը հանդիպի. ուրբաթները Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիք. պիտի հանդիպի)	37
3 45	Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզգ. Իւսկ. [բացի ուրբաթէ]	38
4 20	Պէյքօզ. Բաղչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Պէշիք. [Գանտ. շոգենաւը կը հանդիպի ուրբաթները 4 45ին Մեզար. պէօյիւք. Թարապ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզգ.]	23
5 —	Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ	41
7 —	Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պէյլ. Օրթք. Գուզգ. Պէշիք. Իւսկ. [Ինճիր օրերը Օրթ. և Պէշ. չհանդիպիր]	25
9 —	Պէօյ. Թարպ. Պէյք. Բաղչայ. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզգ. Իւսկ.	28
9 35	Գանտիլլի Չենկէլք. Պէյլէր. բաց ի ուրբաթէ	42
10 10	Պէյքօզ. Գանլ. Ա. Հիսար Չենկէլ. Պէյլ. Պէշիք. [բացի ուր. է]	22
10 20	Ա. Հիսարէն ուղղ. կամուրջ.	20
11 —	Գանտ.էն ուղղ. կամուրջ. (բացի ուր.)	41
11 —	Վանիք.էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ	21
11 55	Գուզգ. Իւսկ. բացի ուր. է	11

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

Ժամ		Թ.
12 25	կամուրջէն ուղղակի Եէնիք. բաց ի ուրբաթէ	20
12 35	Պէշիք. Օրթ. Գուրչ Արնվ. պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ս. Թէֆ. Եէնիք. Թարապ. պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմ. Ռ. Ա. Գավաք	37
1 15	Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար պէյքօզ. Եէնիք. Թարպ. Պէյք. Մեզար. Եէնիմ.	17
2 —	Գալաթ. Պէշիք. Իւսկ. Գուզգ. Օրթաք. Պէյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. (Չուպ. Պէյք. Թարապ. Պէօյ. Մեզար. Եէնիմ.)	22
2 30	Պէշիք. Օրթաք. Արնվ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թրպ. Պէօյ. Մեզար. Եէնիմահ.	40
3 10	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Գանտ. բաց ի ուրբաթ օրերէ	38
4 —	Պէշիք. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պէյքօզ Ս. Թէֆ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմահ.	21
4 15	Պէշիկ. Օրթ. Արնավ. Գանտ. բաց ի ուրբաթէ	41
5 —	Իւսկ. Պէշիք. Գուզգ. Օրթաք. Պէյլ. Չենկ. Արնվ. Պէպէք Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաղչ.	25
6 —	Գալաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմ. Գավագներ	32
7 —	Պէշիք. Իւսկ. Գուզգ. Պէյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պէյք. Գանլ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյ.	23
8 30	Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. [Եէնիք.էն Եէն. մ. գացող շոգենաւը կը հանդիպի] ուրբաթները Թարպ. Պէօյ. Մեզար. Եէնիմահալլէ	41
9 —	Միրկ. Եէնիք. Թարապ. պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմ. բացի ուրբաթէ	33
9 25	Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար	38
10 —	Եէնիք. Թարպ. Պէօյ. Մեզար. Եէնիմ. ուրբաթները 9 40 անցած	40
10 5	Պէշիք. Օրթաք Գուրչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պէյք. Միրկ. Ս. Թէֆ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. Մեզար. Եէնիմ. (ուր.ները 10 վայրկեան կանուխ)	17
10 45	Ռ. Հիսար Պէյք. Միրկ. Ս. Թէֆ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւքտէրէ Մեզար. Եէնիմ. (ուրբաթները չկայ)	32
11 20	Եէնիք. Թարպ. Պէօյ Մեզ. Եէնիմ.	33
11 35	Պէպէք Ռ. Հիսար Պէյք. Միրկ. Ս. Թէֆ. Եէնիք.	42

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

Ժամ		Թ.
11 50	Ուղղ. պէպէք	
2 35	Ուղղ. Պէպէք	22
10 35	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Միրկ. Եէնիք. Ռ. Պաշճ. Պէյք. բացի ուր. է	25
11 15	Գալ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պէյքօզ. Եէնիք.	25
11 45	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք	28
12 15	Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ.	22

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

Ժամ		Թ.
		33
12 15	Գուզ. Պէյլ. Չենկ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաղչ. Պէյք. Եէնիք. (Եէնիք.է կամուրջ գացող շոգենաւը կը հանդիպի)	
12 25	Ուղղակի Գանտիլ, ուր.ները պէշիք. պիտի հանդիպի	33
1 —	Իւսկ. Չենկ. Պէպէք	28
1 20	Ուղղակի Գանտիլ բացի ուրբաթէ	21
2 10	Պէյլ. Չենկ. Գանտիլ	41
2 45	Իւսկ. Գուզգ. Պէյլ. Չենկէլք. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպուք. Ռ. Պաշճ. Պէյքօզ ուրբաթները Թարապ. Պէօյիւք. Մեզար.	28
3 —	Պէյլ. Չենկ. Ռ. Հիսար բացի ուր. է	48
3 50	Իւսկ. Պէյլ. Չենկ. Պէպէք բաց ի ուրբաթ օրերէ	20
8 40	Պէշիք. Գուզգ. Պէյլ. Չենկ. Գանտ. (Գանտիլլիէն պէյքօզ գացող շոգենաւը կը հանդիպի) ուրբաթ օրերը Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Ռ. Պաշճ. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւք. Մեզար.	38
9 5	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաղչայ. պէյքօզ բացի ուրբաթէ	42
9 30	Պէշիք. Գուզգ. Պէյլ. Չենկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար	22
10 20	Պէշիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաղչայ. Պէյքօզ Թարապիա Մեզար. Ռ. Ա. Գավագներ.	20
10 30	Պէշիք. Պէյլ. Չենկ. Վանիք. ուր. օրերը Իւսկ. Գուզգ. Արնվ. Գանտիլ. Ռ. և Ա. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէօյիւք.	37
10 40	Իւսկ. Գուզ. (բացի ուրբաթէ)	21
11 —	Պէշիք. Գուզգ. Պէյլ. Չենկէլքէօյ Վանի. Գանտ. Ա. Հիսար Պէպէք Ռուր. օրերը Իւսկ.	42
11 22	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաղչ. Պէյքօզ (ուրբաթ. Գուզգ.)	41
11 30	Իւսկ. Գուզ.	20
11 45	Գալ. Գուզ. Պէյլ. Չեն. Վանիք. Գանտ.	11

Ամէն ուրբ. ժ. 3 45ին կամուրջէն շոգենաւ մը ելնելով Իւսկ. Գուզգ. պէյլ. Չենկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպուք. Բաղչայ. Պէյք. Թարապիա Պէօյիւք, Մեզար. պիտի հանդիպի:

Ամէն ուրբ. ժ. 4 20ին շոգ. մը կամուրջէն Պէշիք. Օրթ. Պէյլ. Չենկ. և պէպէք պիտի երթայ.

Ամէն ուրբ. ժ. 5 15ին Պէպէքէն շոգենաւ մը ելնելով Արնվ. Չենկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. և անտի կամուրջ պիտի գայ

Ամէն ուրբ. ժ. 5 45ին շոգ. մը Մեզար.էն ելնելով Պէօյիւք. Թարապ. պէյք. Բաղչ. Չուպ. Գանլճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չենկ. պէյլ. Գուզգ. Իւսկ. և անտի կամուրջ պիտի գայ:

Ամէն ուրբ. երեկոյ 10 40ին Մեզար.էն շոգ. մը ելնելով պէօյիւք, Թարապ, պէյք, Բաղչ, Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Չենկ, պէյլ, Իւսկ, և անտի կամուրջ պիտի հանդիպի:

Ամէն ուրբ. երեկոյ ժամ 11ին Մեզար.էն շոգ. մը ելնելով պէօյիւք. Թարապիա պէյքօզ Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար պէպէք Արնավ. Օրթաք. պէշիք. և անտի կամուրջ պիտի հանդիպի:

ԻՒՍԿիւտար ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —		11 20	
11 —		11 50	
11 30		12 15	
12 —		12 45	7 10
12 30	7	1 20	8 15
1 —	8 10	1 40	9 5
1 30	8 20 Վ.սոփ.	2 15	9 50
2 —	8 50	2 50	10 15
2 45	9 30	2 45 Վ.սոփ.	10 30 Ֆէրմ.
3 40	10 — Ֆէրմ.	3 20	10 40 Գզկ.
3 15 Ֆէրմ.	10 25	4 45	11 —
4 20 Վ.սոփ.	10 45	4 — Ֆէրմօթ	11 30 Ֆէրմ.
4 50	11 — Գուզկ.	5 — Վ.սոփ.	11 30 Գզկ.*
5 30	11 — Ֆէրմ.	5 40	11 50
4 45 Ֆէրմ.	11 20	6 35 Ֆէրմ.	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
11 —	—	11 20	
11 45	7 —	11 50	6 25
12 30	8 —	12 15	7 10
1 15	8 20 Վ.սոփ.	1 —	8 20
2 —	9 —	1 45	9 5
3 40	9 30	2 15	9 45
3 20	10 — Ֆէրմ.	3 5	10 15
4 15 Ֆէրմօթ	10 15	2 45 Վ.սոփ.	10 30 Ֆէրմ.
4 —	10 40	4 — Ֆէրմօթ	10 40
4 35	11 Ֆէրմ.	4 30	11 30 Ֆէրմ.
4 45 Ֆէրմօթ	11 10	5 — Վ.սոփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	5 35 Ֆէրմ.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ չըլլալով և Տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ:

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

1 30 Հարէմէն Ֆըլաքմաք (բացի կիրակիէ)
3 40 » » [բացի ուր. է]
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)

1 15 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիրակիէ
3 10 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի ուրբաթէ
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիր. և ուրբաթ օրերը ժ. 10 30ին):

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱԶԱՆՃԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գազանճի Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի

4 — Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 35 Սիրքէճիէն Գազանճիէն Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գազանճիէն Իւսկիւտար

Ուսկ—Օթը միջոցաւ եղած ատեն, չոգենաւք իրենց գործը անդ պիտի դնեն.